POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1955

1. – Den franske nationalforsamling erklærer Algier i »nødstilstand«.

Den sydafrikanske regerings afdeling for indfødte anliggender overtager i henhold til loven om indfødtes uddannelse alle skoler for indfødte undtagen romersk-katolske og ca. 20 anglikanske.

U.S.A.s senat ratificerer Parisaftalerne (se 23/10-54). 7/4 underskrives disse af præsident Eisenhower.

En række dynamitangreb i Nicosia og andre byer på Cypern beskrives som de voldsomste »udslag af terrorisme« siden 1931. Organisationen EOKA (»Den nationale Organisation for Cyperns Kamp«) menes at være ansvarlig herfor.

Fra Tjekoslovakiet meldes om prisnedsættelser på 16.000 varegrupper i et omfang af indtil 28%.

2. – U.S.A.s udenrigsministerium tillader 76 kinesiske studenter i U.S.A. at rejse hjem.

Den ungarske regering lader bekendtgøre begrænset amnesti for fanger og for ungarere i udlandet.

3. – Det første almindelige valg under Singapores nye forfatning vindes af Arbejderfronten, der danner koalitionsregering.

4. – Peking-Kinas nyhedsbureau meddeler, at vicestatsminister Kao Kang, der var stemplet som konspirator, har begået selvmord.

Det britiske underhus godkender regeringens tilslutning til den tyrkisk-iraqiske pagt.

Den britiske ambassadør i Grækenland gør forestillinger over for den græske regering i anledning af Athens radios voldsomme sprog i udsendelserne om Cypern.

5. – Dronning Elisabeth modtager Churchills afskedsbegæring. Næste dag modtager Eden dronningens opfordring til at overtage premierministerposten. 7/4 offentliggør Eden sin ministerliste, og den 15/4 udskriver han parlamentsvalg til 26. maj. Endelig vælges Eden 21/4 til det konservative partis leder efter Churchill.

£ 23½ mill. skal på 3½ år anvendes på udviklingsplan i Kenya.

Siams indenrigsminister meddeler, at U.S.A. vil bevæbne og udstyre en frivillig hær på 120.000 mand, der skal rejses i Siam.

Den sydafrikanske Unions udenrigsminister Louw meddeler, at unionen vil udtræde af UNESCO p.gr. af denne organisations indblanding i Sydafrikas raceproblemer.

6. – Irans premierminister, general Zahedi, trækker sig tilbage. Dagen efter udpeger shahen Hussein Ala til premierminister.

Det belgiske senat og Luxembourgs parlament ratificerer Parisaftalerne (se 23/10-54).

7. – Det meddeles, at de ægyptisk-sudanske forhandlinger om fordelingen af nilvandet er brudt sammen.

10. – Syd-Vietnams premierminister Ngo Dinh Diem opretter en civilgarde vendt mod Súreté Nationale, der kontrolleres af Binh Xuyen – sektens leder. 12/4 beskylder sekthærenes »Forenede Front« Diem for at forberede nye kampe. De opfordrer Saigons indbyggere til at forlade byen. 14/4 genoptager sekterne Hoa-Hao og Binh Xuyens hære blokaden af Saigon. 24/4 kræver de to sekters ledere dannelse af folkelig regering. 26/4 afskediger Diem chefen for politiet og for Súreté Nationale, Lai

Van Sang, der er fremtrædende medlem af Binh Xuyen. 28/4 kalder kejser Bao Dai premierministeren til Cannes og giver samtidig nationalhærens chef Nguyen Van Vy fuld myndighed. 29/4 afviser Diem kejserens krav, der gentages 30/4. Senere ændrer kejseren holdning i nyt telegram. 30/4 erklærer revolutionskomite i Syd-Vietnam Bao Dai for afsat og proklamerer republikken.

11. – Den østrigske forbundskansler Raab ankommer til Moskva for at forhandle om en østrigsk statstraktat. 15/4 meddeler et fælles sovjetisk-østrigsk kommunique, at forhandlingerne mellem de to lande har vist enighed om en række forudsætninger for traktaten, deriblandt neutralisering af Østrig. 19/4 foreslår USSR i henvendelse til England, Frankrig og U.S.A. et udenrigsministermøde i Wien om sagen.

Indien klager i en note til Portugal over massearrestationer af indiske patrioter i Goa. To dage senere nægter den portugisiske legation at modtage noten.

12. – Peking-Kinas nyhedsbureau offentliggør udenrigsministeriel erklæring om en indisk flyvemaskines nedstyrtning nordøst for Singapore dagen før, hvorved 11 kinesiske embedsmænd, der var på vej til Bandung, dræbtes. Udenrigsministeriet beskylder »hemmelige organisationer under U.S.A. og Chiang Kai-shek« for sabotage mod maskinen.

Den østtyske regering meddeler, at 521 agenter for britiske og amerikanske spionageorganisationer er arresterede.

13. – Det nordatlantiske Råd godkender forslag til aftale om samarbejde m.h.t. oplysninger om atomforskning.

Den franske ministerpræsident Faure erklærer, at Frankrigs atomforskning kun vil beskæftige sig med forskningens civile områder, ikke med kernevåben. Nogle dage senere udtaler han, at Frankrig ikke vil give afkald på brugen af atomvåben i forsvaret.

14. – Argentinas regering standser midlertidigt religions- og moralundervisningen i skolerne.

15. – Tyrkiets premierminister Menderes overtager udenrigsministerposten efter Koprülü, der udnævnes til minister uden portefølje.

17. – Syv australske parlamentsmedlemmer, der er udstødte af arbejderpartiet, danner Det australske (anti-kommunistiske) Arbejderparti. Dagen efter trækker Arbejderpartiets leder, dr. Evatt, sig tilbage på partimøde, men genvælges.

I Argentinas kirker oplæses et hyrdebrev om den ventede adskillelse mellem stat og kirke. Bisperne er villige til at indgå på økonomisk adskillelse på visse betingelser, men modsætter sig moralsk adskillelse.

18. – 29 asiatisk-afrikanske lande træder sammen til konference i Bandung i Indonesien, der varer til 24/4. Under konferencen angriber Ceylons premierminister Sir John Kotelawala »sovjetisk kolonialisme«. Pakistans premierminister Mohammed Ali, den tyrkiske vicepremierminister Fatin Rüstü Zorlu og den philipinske repræsentant general Romulo foreslår resolution, der fordømmer »al slags kolonialisme«. 23/4 erklærer udenrigsminister Chou En-lai, at Peking-Kina er villig til at optage forhandlinger med U.S.A. 24/4 meddeles, at Laos udenrigsminister Katay Sasoritn i Bandung har underskrevet en sameksistensaftale med Nord-Vietnams udenrigsminister Pham Van Dong. Samme dag udsender konferencen et afslutningskommunique, der bærer kompromisets præg.

Den ungarske premierminister Imre Nagy og forsvarsministeren Mihaly Farkas afskediges fra deres ministerstillinger og fjernes fra poster i politbureau og centralkomite. Premierminister bliver Andras Hegedus.

21. – Det meddeles, at USSR har foreslået Japan at forhandle i London om normalisering af forholdet Japan-USSR.

22. – Den franske ministerpræsident Faure og den tunesiske regeringschef Tahar ben Ammar undertegner en protokol, hvorefter der i princippet er opnået enighed om Tunis' selvstyre.

24. – Den amerikanske øverstkommanderende, admiral Radford, og viceudenrigsminister Robertson ankommer til Formosa for at forhandle med Chiang Kai-shek.

De franske departementsrådsvalg viser fremgang for alle partier undtagen gaullisterne, der halveres.

25. – USSRs regering anerkender den sovjetisk-iranske overenskomst af 2/12-1954 om grænsespørgsmål og økonomiske problemer. Den øverste sovjets udenrigskomitéer bifalder regeringens beslutning om opsigelse af den engelsk-sovjetiske venskabstraktat.

Lokalvalg i det sovjetbesatte Nedre-Østrig viser tilbagegang for kommunister og højrepartier.

Ved landdagsvalgene i den vesttyske stat Nedresachsen mister socialdemokraterne det absolutte flertal, de tidligere havde i koalition med flygtningepartiet BHE

27. – Eisenhower udtaler, at U.S.A. er villig til at forhandle med Kommunist-Kina om enhver sag, der ikke direkte angår Nationalist-kinas interesser eller territorier.

Det østtyske pressekontor meddeler, at Østtyskland vil oprette en civil luftfartsservice under navn Deutsche Lufthansa.

28. – Indonesisk-kinesisk sameksistenserklæring undertegnes. Det meddeles, at Chou En-lai har lovet kinesisk støtte til de indonesiske krav på Vest-Ny Guinea.

Det engelske arbejderpartis parlamentgruppe optager påny Bevan.

Ægypten giver meddelelse om byttehandelsaftaler med USSR og Rumænien.

29. – Giovanni Gronchi vælges til Italiens præsident.

Maj 1955

1. – Den tyske forbundskansler Adenauer og Frankrigs udenrigsminister Pinay meddeler, at deres forhandlinger har ført til enighed på alle punkter.

2. – Ambassadørerne fra de fire besættelsesmagter i Østrig og en østrigsk delegation indleder forhandlinger om en østrigsk statstraktat. 12/5 er okkupationsmagterne enige om traktatens artikler. 15/5 underskriver udenrigsministrene fra England, Frankrig, USSR, U.S.A. og Østrig traktaten i Wien.

Den syd-vietnamesiske regerings tropper tvinger sekthærene ud af Saigon-Cholon-området (jvf. 10/4). Næste dag indkalder premierminister Ngo Dinh Diem Syd-Vietnams »Revolutionære komité« til en nationalkongres d. 5/5. Trods kejser Bao Dais protest holdes kongressen, hvor de 1000 delegerede kræver Bao Dais afgang. En samtidig kongres af embedsmænd og medlemmer af provinsrådene, sammenkaldt af Ngo Dinh Diem, opfordrer Bao Dai til at overgive den fulde myndighed til Diem, der skal organisere valg. To dage senere meddeler Bao Dai de amerikanske og franske myndigheder en plan til løsning af krisen, hvorefter han selv skal være konstitutionel monark. 8/5 overgiver Binh Xuyen-garnisonen i Saigon sig til nationalhæren. Dagen efter oplyses det, at Diem har forkastet Bao Dais forslag. 10/5 danner Diem ny regering, der skal forberede almindelige valg og forene de væbnede styrker. 15/5 forlader de franske styrker Haiphong.

3. – Frankrigs udenrigsminister Pinay og Saars ministerpræsident Hoffmann undertegner økonomisk overenskomst, der uddyber overenskomsten af 21. marts.

4. – Peronistblokken i det argentinske senat og deputeretkammer stiller forslag om forbud mod religionsundervisning i skolerne. 11/5 tilbagekalder senatet lov om tvungen religionsundervisning i statsskolerne. 19/5 vedtager deputeretkammeret forslag om indkaldelse af konstitutionel forsamling med bemyndigelse til at ændre alle forfatningsartikler angående religion. Dagen efter vedtager senatet samme forslag og ophæver endvidere kirkens skattemæssige særstilling.

4. – Den engelske koloniminister Lennox-Boyd meddeler, at forandringerne i Ugandas udøvende og lovgivende råd skal træde i kraft 1. juli 1955.

5. – Afghanistan tilbagekalder sin minister i Pakistan og beordrer mobilisering vendt mod muligt angreb. 16/5 gentager Afghanistans udenrigsminister Sardar Naim Khan sit lands krav på Pakhtunistan i Pakistan.

Den vesteuropæiske Union træder formelt i kraft ved, at England, Frankrig og Vesttyskland som de sidste deponerer deres ratifikationsdokumenter hos Belgiens regering. Samme dag ophæver den allierede højkommission i Vesttyskland forbundsrepublikkens okkupationsstatut, og de britiske og franske ratifikationsdokumenter m.h.t. Paris-aftalerne (se 23/10-54) deponeres i Paris, hvorefter Den tyske Forbundsrepublik er suveræn.

Kommunist-kinesiske kanoner genoptager kraftigt bombardement af kystøen Quemoy.

7. – Det franske radikale partis præsident, Herriot, trækker sig tilbage. Partiet administreres herefter af en ny, Mendès-France-orienteret kommision.

9. – Ved Det nordatlantiske Råds møde i Paris optages Vesttyskland som 15. medlem i NATO.

10. – England, Frankrig og U.S.A. foreslår i enslydende noter til USSR et møde mellem de fire regeringschefer, efterfulgt af udenrigsministerkonference. 26/5 accepterer USSR indbydelsen.

USSR fremsætter fredsplan overfor FN's nedrustningskommissions underudvalg i London. Den indebærer bl.a. evakuering af baser på udenlandsk territorium og desuden nedrustning af konventionelle våben og styrker og derefter løsning af kernevåbenproblemerne.

11. – En konference mellem premier-, udenrigs- og forsvarsministrene fra Albanien, Bulgarien, Polen, Rumænien, Tjekoslovakiet, Ungarn, USSR og Østtyskland træder sammen i Warszawa. 14/5 underskrives en venskabs- og samarbejdstraktat, der bl.a. omfatter fællesforsvar overfor aggression mod enhver medlemstat samt oprettelse af en militær fælleskommando, hvis chef bliver den sovjetiske marskal Konjev. Østtysklands medlemsskab træder først senere i kraft.

13. – U.S.A.s udenrigsministerium offentliggør alle dokumenter, der fremlagdes ved FN's nedrustningskommissions underudvalgs møde i London 25/2–9/5, deriblandt en amerikansk-canadisk-engelsk-fransk resolution, hvorefter et internationalt kontrolorgans medlemmer skulle stationeres permanent i de af en nedrustningsaftale omfattede lande og have ubegrænset adgang til militære installationer m.v.

14. – Det meddeles, at en sovjetisk delegation, bl.a. omfattende Bulganin og Krushchev skal besøge Jugoslavien. 26/5 ankommer delegationen til Belgrad, hvor Krushchev erklærer, at brudet med Jugoslavien skyldtes materiale »forfalsket af folkets fjender, imperialisternes agenter«. Han fordømmer bl.a. Berias provokatoriske rolle, der nu var afsløret. 30/5 fordømmer Triests kommunistiske partis officielle organ den ændrede sovjetiske holdning til Jugoslavien.

16. – Valgene i Rhinland-Pfalz giver de kristelige demokrater 51 mandater af landdagens 100.

Singapores lovgivende forsamling indfører nødstilstand.

17. – Hollands regering ledet af dr. Drees går af efter nederlag i andetkammereret på et skattespørgsmål.

20. – Det meddeles i Cairo, at Ægypten og Sudan er enedes om aftale om fordeling af Nilens vand.

21. – Den ægyptiske premierminister, oberst Nasser, giver ordre til ophævelse af pressecensuren for at muliggøre diskussion om nye regeringsforanstaltninger, der er foreslået indført i januar 1956.

23. – Slesvig-Holstens landdag beslutter at slette valglovens såkaldte 5%-klausul for det danske mindretals vedkommende.

26. – De engelske underhusvalg giver de konservative 324 mandater for 49,8% af de afgivne stemmer. Labour opnår 46,2% af stemmerne og 277 mandater.

De sovjetiske militærmyndigheder forlader Port Arthur, som overtages af kinesiske officerer i overensstemmelse med aftalen af 11/10 1954.

Resultatet af indonesisk regeringsundersøgelse er, at den indiske flyvemaskines nedstyrtning i det sydkinesiske hav 11/4 skyldtes tidsindstillet bombe.

28. – Jernbanestrejke begynder i England.

31. – Det tjekoslovakiske indenrigsministerium meddeler, at 13 mænd er arresteret, anklaget for at være sendt til landet fra Vesttyskland af den amerikanske hemmelige tjeneste.

Juni 1955

1. – Japansk-sovjetiske forhandlinger om normalisering af forholdet mellem de to lande begynder i London.

2. – Præsident Tito og Marskal Bulganin underskriver i Belgrad en jugoslavisk-sovjetisk venskabs- og samarbejdstraktat.

Hollandsk premierminister dr. Drees meddeler, at regeringen trækker sin demissionsbegæring (se 17/5) tilbage efter et kompromis mellem de forskellige politiske elementer, hvorpå koalitionsregeringen var baseret.

3. – De fransk-tunesiske aftaler (se 22/4) underskrives i Paris.

Væbnede styrker fra sekten Hoa Hao angriber militærposter, repræsenterende Syd-Vietnams regering. Dagen efter erobrer regeringsafdelinger oprørsgeneralen Tran Van Soai's hovedkvarter. 11/6 erklærer regeringen Soai og en anden Hoa Hao-general, Ba Cut, fredløse. 16/5 proklamerer »Den kejserlige Families Råd« Bao Dais afsættelse fra posten som statschef og udnævner Ngo Dinh Diem til republikkens præsident. Næste dag meddeler Bao Dai, at familierådets erklæring er ugyldig, fordi rådet siden Viet Minh-krigens udbrud ikke har haft nogen »retsmæssig eksistens«.

Den kommunistiske presse i Kanton meddeler, at opstande i provinserne Kwantung og Shensi er slået ned.

5. – Valgene til Siciliens parlament gav det største parti, De kristelige Demokrater, en gevinst på 7 mandater.

6. – USSR's regering modtager amerikansk-engelsk-fransk note med forslag om stormagtsmøde i Geneve 18/6. USSR accepterer forslaget 13/6.

Adenauer trækker sig tilbage som udenrigsminister. Dagen efter udnævnes efter Adenauers forslag Heinrich von Brentano til posten. Samtidig udnævnes Theodor Blank til forsvarsminister og Hans-Joachim von Merkatz til minister for forbundsrådsanliggender.

7. – Sovjetisk note til Vesttyskland foreslår forhandlinger om oprettelse af diplomatiske og andre forbindelser mellem de to lande. Adenauer indbydes til besøg i Moskva. 30/6 modtager Vesttyskland indbydelsen.

Det østrigske underhus ratificerer statstraktaten af 15/5. Dagen efter ratificerer forbundsrådet, hvorefter præsident Körner underskriver dokumentet.

8. – Den tjekoslovakiske regering lover gennem London-ambassaden amnesti til tjekoslovakiske eksilborgere i England, der vender hjem inden ½ år.

9. – Det sydafrikanske parlaments andetkammer vedtager ved sidste behandling regeringens lovforslag om udvidelse af senatet, hvorved regeringens flertal sikres.

11. – En katolsk udendørs helligholdelse af Kristi Legems Fest i Buenos Aires udvikler sig til demonstration mod regeringen. Dagen efter forbyder regeringen alle religiose udendørsceremonier. Mange medlemmer af organisationen Katolsk Aktion arresteres. 14/6 afskediges to højtstående katolske gejstlige, der

begiver sig til Rom. 15/6 afskediger regeringen alle religionslærere, der betales af staten. Næste dag ekskommunicerer Vatikanet alle, der var implicerede i aktionen mod den argentinske katolske kirkes rettigheder. Samme dag udbryder flåderevolte mod Peron i Buenos Aires og byen bombes af sø- og luftstridskræfter. Senere på dagen får den regeringstro hær overtaget. Efter oprøret nedbrændes mange kirker. 17/6 proklamerer Peron belejringstilstand og giver kommunisterne skylden for de anti-katolske optøjer. Næste dag tilbyder Peron frie valg. 23/6 trækker kabinettet sig tilbage, og 30/6 danner Peron et nyt.

12. – En fransk, liberal leder i Marokko, Jaques Lemaigre-Dubreuil, der udgav bladet Maroc-Presse, myrdes, antagelig af fransk højrefløjsterrorist. 20/6 godkender den franske regering udsendelsen til Marokko af Gilbert Grandval som fransk generalresident.

Guldkystens premierminister, dr. Nkrumah, udtaler, at Guldkystens uafhængighed er uden mening, hvis den ikke forbindes med det afrikanske kontinents fuldstændige befrielse.

14. – Den engelske jernbanestrejke (se 28/5) afblæses.

21. – Kenyas regering trækker forbudet mod afrikanske politiske organisationer tilbage.

22. – Bulganin og Nehru, der besøger USSR, underskriver fælleserklæring, hvori de anerkender de 5 sameksistensprincipper som grundlag for forholdet USSR-Indien.

Det amerikanske senat forkaster forslag fra MacCarthy om, at U.S.A. skulle afslå deltagelse i konference med USSR, før Sovjetunionen lovede debat om de østeuropæiske staters frigivelse.

Den italienske koalitionsregering træder tilbage.

23. – Den muhamedanske Liga bliver største parti i Pakistans konstitutionelle forsamling efter de afsluttede valg. Den muhamedanske gruppe som helhed får 61 mandater, den ikke-muhamedanske 11.

24. – Det tyrkiske Nationalpartis generalsekretær, dr. Kutchuk, erklærer i telegram til FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld, at Tyrkiet, Cyperns tidligere besidder, vil træde i Englands plads, hvis England forlader Cypern.

28. – Overenskomst mellem Afghanistan og USSR underskrives i Moskva, hvorefter Afghanistan i 5 år får transitret for gods gennem USSR.

29. – Israels koalitionsregering træder tilbage, efter at et af regeringspartierne, det almindelige Zionistparti, dagen før havde undladt at stemme imod et mistillidsvotum i den såkaldte Kastner-Grünwaldsag.

30. – Eden meddeler i det engelske underhus, at regeringen har indbudt den græske og den tyrkiske regering til konference i London om problemer i det østlige Middelhav, herunder Cypern.

Juli 1955

1. – Pakistans udenrigsminister Mohammed Ali meddeler regeringens beslutning om at tiltræde den tyrkisk-iraqiske forsvarspagt.

3. – Det erfares, at Albaniens udenrigsminister i et budskab til Grækenland gennem FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld har udtrykt ønske om oprettelse af normale diplomatiske forbindelser med Grækenland.

Den tyrkiske regering accepterer Englands indbydelse af 30/6 til Cypernkonference. 5/7 meddeler den græske udenrigsminister Stephanopoulos Grækenlands accept. 25/7 kræver Grækenland, at spørgsmålet om Cyperns selvbestemmelsesret skal tages på FN-generalforsamlingens dagsorden i efteråret 1955.

4. – Eden meddeler underhuset, at en overenskomst er kommet i stand med den sydafrikanske forsvarsminister. England skal

overlade forvaltningen af og kontrollen med flådebasen i Simonstown til Sydafrika, men må benytte basen både i krig og i fred.

Vatikanet meddeler, at de to høje argentinske gejstlige, som blev fordrevet fra Argentina i juni (se 11/6) vender tilbage til landet efter en våbenstilstand mellem Vatikanet og den argentinske regering. 15/7 erklærer Peron, at han vil gå af som peronistpartiets leder, men fortsætte på præsidentposten indtil næste valg i 1957, hvor han ikke vil opstille sig. Han siger videre, at den revolutionære periode i Argentina er endt, og at den konstitutionelle skal begynde. De forfatningsmæssige frihedsrettigheder skal have frit spillerum.

5. – Rapporten for den kinesiske 5-årsplan (1952–57), der forelægges på Den nationale Folkekongres, viser, at industriproduktionen gennemsnitlig er forøget 100% siden 1952.

FN's chefdelegerede i den militære våbenstilstandskommission i Korea, generalmajor Parks beskylder Nordkorea for i hemmelighed at have udbygget sine væbnede styrker siden våbenstilstanden.

6. – Den kristelige demokrat Segni danner italiensk koalitionsregering.

11. – Den kinesiske regerings organ »Folkets Dagblad« meddeler, at oprørsforsøg i provinsen Hunan er blevet slået ned, henholdsvis 17/3 og 9/4.

13. – Den franske ministerpræsident Faure erklærer i tale om den forestående Genevekonference, at en nedrustning bør knyttes til oprettelse af et internationalt fond for at hæve levestandarden i underudviklede lande. De fire stormagter skal afsætte en vis procentdel af deres militærudgifter til dette fond.

Sovjetunionens kommunistiske partis centralkomité træffer beslutning om at sammenkalde partiets 20. kongres til 14/2 1956. Centralkomitéen meddeler, at den femte 5-årsplans mål nåedes 1.5.1955, på 4 år og 4 måneder.

Det norske forsvarsprogramudvalg foreslår gradvis omlægning af Norges forsvarsberedskab, så tyngdepunktet flyttes til Nordnorge.

Det meddeles, at den iranske shah har accepteret en sovjetisk indbydelse af 26/6 til besøg i USSR.

16. – Det ungarske justitsministerium meddeler, at kardinal Mindszenty, der i 1949 idømtes livsfarligt fængsel for højforræderi, er benådet.

Generalresident Grandval lader proklamere belejringstilstand i Casablanca. 21/7 forlader 14 europæere Marokko, forvist af Grandval. Blandt dem er dr. Causse, leder af den højre-orienterede kolonistbevægelse i Marokko »L'union pour la présence francaise«.

Syd-Vietnams regeringschef, Ngo Dinh Diem forlanger bevis for, at Nord-Vietnams regering sætter nationale interesser over kommunistiske. Dette er forudsætningen for, at Diem vil acceptere almindelige valg i Vietnam. Diem understreger, at hans regering ikke har undertegnet våbenstilstandsoverenskomsten i Geneve. 23/7 beordrer England, Frankrig og U.S.A. deres diplomatiske repræsentanter i Saigon til at arbejde for, at Syd-Vietnam indleder forhandlingerne med Nord-regeringen om valg i 1956.

18. – Stormagtskonferencen i Geneve åbnes. Eisenhower fastholder et samlet Tysklands ret til selv at vælge sin forsvarsmæssige placering. Faure foreslår tysk enhed på grundlag af Edenplanen fra Berlinkonferencen 1954, dog med modifikationer. Tyskland bør inddrages i de to vestlige pagtsystemer. Eden foreslår sikkerhedspagt med gensidigt kontrolsystem af konferencedeltagerne og et forenet Tyskland. Bulganin foreslår kollektivt europæisk sikkerhedssystem i to etaper. I den første er deltagerne bundet af allerede eksisterende pagtforpligtelser, men afstår fra anvendelse af våbenmagt, mens nedrustning, atomforbud m.m. gennemføres. I anden etape bortfalder NATO, Parisaftalen og Warszawapagten. – 19/7 erklærer Eden, at Tysklands samling må gå forud for europæisk sikkerhedsoverenskomst. Han støttes af Faure og Eisenhower. Bulganin vil forene Tyskland efter gennemførelsen af sin etapeplan. – 20/7 hævder vestmagterne stadig, at sikkerhed kun nås ved Tysklands samling. Bulganin ønsker kollektiv

sikkerhedspagt med opløsning af bestående pagtsystemer. I sikkerhedspagten skal Vest- og Østtyskland kunne optages som selvstændige stater. – 21/7 stiller Bulganin nedrustningsforslag. I første omgang skal konventionelle styrker og våben nedskæres samtidig med, at de fire stormagter forpligter sig til kun at anvende kernevåben efter sikkerhedsrådets vedtagelse. Når rustningsreduktionerne når et vist punkt, skal et fuldstændigt forbud mod kernevåben træde i kraft. Eisenhower stiller forslag om, at USSR og U.S.A. udveksler kort over deres militære installationer og giver hinanden ret til ved luftfotografering at kontrollere kortene. – 22/7 opgiver udenrigsministrene at opnå enighed om dagsorden for senere konference om Tyskland og den europæiske sikkerhed, idet vestmagterne kræver tysk enhed som første punkt, mens Molotov vil diskutere europæisk sikkerhed først. – 23/7 afsluttes Genevekonferencen. Regeringscheferne giver udenrigsministrene direktiv om at arbejde videre »idet der tages hensyn til den nære sammenhæng mellem Tysklands genforening og spørgsmålet om europæisk sikkerhed...« Udenrigsministrene skal træde sammen påny i Geneve i oktober.

22. – Det vesttyske forbundsråd vedtager loven om rekrutering af 6.000 frivillige specialister til den vesttyske hær, samt loven om oprettelse af personaleudvalg til overvågelse af udnævnelsen af højere officerer. Begge forslag er vedtaget af forbundsdagen og underskrives 23/7 af præsident Heuss.

Den engelske koloniminister Lennox-Boyd meddeler, at kongen (kabakaen) af Buganda, der har været landsforvist, vil få tilladelse til at vende tilbage.

23. – Den indonesiske regering går af som følge af strid med hæren om udnævnelse af ny generalstabschef.

25. – Den engelske finansminister Butler giver underhuset meddelelse om inflationshæmmende foranstaltninger. Regeringens økonomiske politik får tillidsvotum med 290 stemmer mod 231.

U.S.A.s udenrigsministerium giver meddelelse om forestående amerikansk-kommunistkinesiske forhandlinger 1/8 i Geneve. Bl.a. skal repatriering af civilpersoner drøftes.

Nehru meddeler, at den indiske regering har forlangt lukning af Portugals legation i Delhi, fordi Portugal har nægtet at forhandle om inkorporering af Goa i Indien. Næste dag afviser Nehru i parlamentet krav om kraftigere foranstaltninger mod Portugal, men understreger, at regeringen ikke har forpligtet sig til at afstå fra magtanvendelse.

27. – Den østrigske statstraktat (se 2/5) træder i kraft.

29. – Fatin Zorlu overtager posten som tyrkisk udenrigsminister, som Fuad Koprülü afgav 15/4.

30. – USSRs minister for den svære maskinindustri, N. S. Kasakov, afskediges og efterfølges af Konstantin Petukochov.

31. – 11 amerikanske flyvere, der holdtes fangne i Kina, skal efter beslutning af den højeste folkedomstol sættes på fri fod og udvises.

Pakistans regering nedskriver den pakistanske rupee til samme niveau som den indiske.

August 1955

1. – En forfatning, der giver de portugisiske kolonier i Indien (Goa, Daman og Diu) større selvstændighed, træder i kraft. 8/8 lukker Portugal i henhold til det indiske krav af 25/7 legationen i Delhi. 19/8 lukker Indien sit generalkonsulat i Goa i protest mod Portugals behandling af indiske demonstranter.

Den amerikanske flyveminister Harold E. Talbot går af. Hans forretningsinteresser havde nylig været genstand for en senatsundersøgelse.

2. – Den sydkoreanske regering kræver en landstrimmel syd for 38. breddekreds, som holdes besat af nordstyrker. Samtidig forlanges den neutrale inspektionskommission fjer-

net fra Korea. 7/8 tilstiller Sydkoreas regering inspektionskommissionen ultimatum om senest 18/8 at forlade Sydkorea. 9/8 forsøger demonstranter at storme kommissionens hovedkvarter i Fusan, men slås tilbage af amerikansk militær. 13/8 forlænger Syngman Rhee fristen.

Jugoslavisk parlamentsdelegation ankommer til Moskva på officielt besøg.

3. – Parlamentsvalg i Israel. Det største parti, arbejderpartiet Mapai, går noget tilbage, et nyt venstreparti får 10 mandater, det ekstreme nationalistparti Heruth går frem fra 8 til 15 mandater. 15/8 går regeringen af.

7. – Pakistans premierminister Mohammed Ali indgiver sin afskedsbegæring. 12/8 danner lederen af det muhammedanske forbunds parlamentsgruppe, fhv. indenrigsminister Chaudri Mohammed Ali, regering, hvori han selv beklæder posterne som premier-, udenrigs-, forsvars-, finans- og økonomiminister samt minister for forbindelserne med Det britiske Statssamfund.

8. – Generalresidenten i Fransk Marokko, Grandval, erklærer overfor minister for Nordafrika July og forsvarsminister Koenig, at en løsning af det marokkanske regentskabsproblem bør være vedtaget af den franske regering og offentliggjort inden 20/8, årsdagen for ekssultan ben Yussefs afsættelse. 14/8 overgiver Grandval sultan ben Arafa breve fra præsident Coty og Faure. Ifølge franske avismeddelelser indeholder de opfordring til inden den 18/8 at danne en repræsentativ marokkansk regering. 18/8 tilstår den franske regering ben Arafa en udsættelse af fristen. 19/8 erklærer ministerpræsident Faure, at et særligt regeringsudvalg 22/8 i Aix-les-Bains skal indlede forhandlinger med repræsentanter for Marokkos forskellige politiske retninger. 20/8 opstår voldsomme antifranske uroligheder i Fransk Marokko og Algier, hvor mange mennesker dræbes. 21/8 giver ben Arafa Grandval sin ministerliste. 22/8 begynder forhandlingerne i Aix-les-Bains. 23/8 truer den franske regerings centrums- og højregrupper med at unddrage regeringen deres støtte, hvis ben Yussef vender tilbage til Marokko. Faure dementerer oplysninger om, at Grandval skal hjemkaldes, og meddeler, at reservetropper vil blive sendt til Nordafrika. 24/8 oplyses, at 50–60.000 mand skal genindkaldes. 25/8 gør U.S.A. Frankrig opmærksom på sin uro over, at amerikansk militær udrustning anvendes i Nordafrika. 30/8 besluttes det at udsætte hjemsendelsen af 60.000 mand, der sammen med de genindkaldte skal blive i Frankrig og erstatte franske NATO-tropper, der sendes til Nordafrika. 31/8 meddeles, at Grandval er blevet afløst af Tunis generalresident, general Boyer de la Tour.

8. – En international videnskabelig konference om atomkraftens fredelige anvendelse åbnes i Geneve.

10. – Venskabsoverenskomst mellem Frankrig og Libyen undertegnes, hvorved Frankrig lover tilbagetrækning af franske styrker fra Fezzan i Libyen.

Syd-Vietnams regering erklærer, at den står fast på deklarationen af 10/7 om, at den ikke føler sig bundet af Geneveoverenskomsten, som den ikke har undertegnet, og at den ikke vil gå med til de i overenskomsten aftalte valg. Dulles erklærer, at Ngo Dinh Diem ikke er bundet af overenskomsten.

11. – Det argentinske deputerkammer vedtager lovforslag, som i ½ år udsætter valgene til den forsamling, der skulle ændre forfatningens religionsparagraffer (se 4/5). 18/8 følger senatet denne vedtagelse. 31/8 tilbyder Peron i skrivelse til fagforeningsbevægelsen og peronistpartiet at gå af som præsident. Fagforeningsbevægelsens generalsekretær de Pietro og peronistlederen Leloir opfordrer samme dag folket til at bevæge Peron til at ændre beslutning, og om aftenen trækker Peron afskedsbestemmelsen tilbage. Samtidig ændrer han politik overfor oppositionen, der »ikke har ønsket den fred, vi tilbød dem«.

Det meddeles, at udenrigsministermødet i Geneve skal indledes 27/10.

Ny regering dannes i Indonesien med det antikommunistiske muhammedanske Masjumiparti som vigtigste bestanddel.

12. – USSRs regering meddeler, at Sovjet-

unionens væbnede styrker skal nedskæres med 640.000 mand.

Tjekoslovakisk regeringserklæring udtrykker regeringens villighed til at forhandle med Vesttyskland om normalisering af de diplomatiske forbindelser.

Japan optages med 34 stemmer mod nul som aktivt medlem af GATT.

Bugandas lukiko (parlament for indfødte) godkender ny forfatning, der baner vej for kong (kabaka) Mutesa IIs tilbagevenden til Buganda (se 22/7).

13. – Sudans premierminister Sayed Ismail el Azhari opfordrer i interview med »Times« England til at protestere mod Ægyptens krænkelse af den britisk-ægyptiske Sudanoverenskomst af 12/2 1953. 16/8 vedtager Sudans parlament en resolution om, at forberedelser til selvbestemmelsesrettens indførelse skal træffes straks, og at britiske og ægyptiske tropper bør forlade Sudan straks. 18/8 opfordrer Sudans socialminister Sayed Yahia el Fadli England og Ægypten til at give Sudan selvstændighed uden forudgående folkeafstemning eller valg af grundlovgivende forsamling. 19/8 gør to sudanske afdelinger i Sydsudan mytteri, men nedkæmpes efterhånden. 22/8 vedtager Sudans parlament resolution om, at den internationale kommission til overvågelse af udviklingen under »selvbestemmelsesperioden« skal bestå af repræsentanter for Sverige, Norge, Svejts, Pakistan, Tjekoslovakiet, Jugoslavien og Indien. 23/8 anklager kommunikationsminister Murabak Zarouk Cairo Radio for at ophidse stemningen i Sydsudan og retter angreb på den ægyptiske minister for sudanske anliggender, major Salem. 29/8 får Salem bevilliget tjenestefrihed i ubestemt tid. Samme dag vedtager Sudans parlament resolution om, at folkeafstemning er det bedste middel til at opklare det sudanske folks virkelige vilje.

16. – Det kinesiske udenrigsministerium meddeler, at Kommunist-Kina er parat til forhandling med Japan om normalisering af forholdet. 17/8 erklærer Japans udenrigsminister Shigemitsu, at Japan ikke endnu er parat til forhandling om normalisering af diplomatiske forbindelser, men nok vil drøfte repatriering af japanere i Kina.

18. – Det syriske parlament vælger Shukri el Kuwatli til syrisk præsident.

22. – Det norske udenrigsministerium meddeler, at statsminister Gerhardsen har accepteret sovjetisk indbydelse til besøg i USSR.

26. – Dulles erklærer, at U.S.A. er beredt til at slutte aftale med de mellemøstlige stater for at betrygge overenskomstmæssige grænser mellem Israel og de arabiske stater. U.S.A. vil videre støtte internationalt lån til udvidelse af agerbruget og til skadeserstatning til arabiske flygtninge. 30/8 afviser den ægyptiske minister uden portefølje Anwar el Sadat Dulles forslag.

29. – Britisk-græsk-tyrkiske forhandlinger om Cypern indledes i London. Allerede den 24/8 havde Tyrkiets regeringschef Menderes erklæret, at Tyrkiets minimumskrav var opretholdelse af status quo. 30/8 erklærer den engelske udenrigsminister MacMillan, at fortsat britisk overhøjhed kan forenes med øens gradvise overgang til selvstyre i lokale anliggender. 31/8 anmoder den græske udenrigsminister Stephanopoulos de to andre magter om at anerkende princippet om Cyperns selvbestemmelsesret, idet han lover, at England i tilfælde af græsk herredømme vil få indrømmet alle militære krav m.h.t. Cypern.

FNs nedrustningskommissions underudvalg træder sammen i New York. Diskussionen tager udgangspunkt i regeringschefernes synspunkter på Genevekonferencen.

30. – Det meddeles officielt, at Rumænien vil nedskære sine væbnede styrker med 40.000 mand.

September 1955

1. – På Cypernkonferencen i London erklærer den tyrkiske udenrigsminister Zorlu, at den eneste mulige ændring i Cyperns status er tilbagevenden til Tyrkiet. 6/9 udbryder voldsomme antigræske demonstrationer i Tyrkiet i anledning af Grækenlands holdning i Cypernsagen. Samme dag foreslår MacMillan gradvis overgang til selvstyre for øen, således at udenrigs-, forsvars-, og offentligt sikkerhedsvæsen forbeholdes guvernøren, der også skal anerkende den cypriotisk valgte regeringschef. 7/9 erklærer MacMillan, at der ikke i overskuelig fremtid er mulighed for ændring i Cyperns status, og at den britiske regering ikke accepterer selvbestemmelsesprincippet som almengyldigt. 8/9 erklærer lederen af selvstændighedsbevægelsen, ærkebiskop Makarios, at cyprioterne skal kæmpe til det sidste for selvbestemmelsesretten. 15/9 udtaler Tito, at Cypernspørgsmålet til sin tid må løses i overensstemmelse med indbyggernes egne ønsker. 17/9 forkaster græsk note til England det britiske forslag om gradvis selvstyre for Cypern. 25/9 udnævnes chefen for Det britiske Statssamfunds generalstab, feltmarskal John Harding til guvernør og øverstbefalende på øen. 27/9 indleder Makarios passiv modstandskampagne ved at opfordre alle cypriotiske patrioter til at udtræde af engelske forvaltningsorganer. 28/9 henstiller det britiske arbejderpartis eksekutivkomité til regeringen at garantere selvbestemmelsesret for Cypern indenfor en ved overenskomst fastsat periode. 29/9 erklærer Enosisbevægelsen 24-timers generalstrejke som protest mod, at FN-generalforsamlingen 23/9 nægtede at optage Cypern på dagsordenen. Samme dag opfordrer den tyrkiske regeringschef Menderes i telegram til den græske regeringschef Papagos Grækenland til at genoptage samarbejdet med NATO, der blev delvist afbrudt af Grækenland efter optøjerne i Tyrkiet 6/9. Således har Grækenland afslået deltagelse i NATO-manøvrer i det østlige Middelhav.

Den argentinske kongres vedtager forslag om indførelse af belejringstilstand i Buenos Aires. 16/9 udbryder militærrevolte i provinserne Cordoba, Entre Rios, Corrientes og Buenos Aires. Hærministeren, general Lucero, får overkommandoen over alle perontro tropper. 19/9 tilbyder Peron at trække sig tilbage, og samme dag overgiver Lucero magten til en militærjunta, hvorefter kampen indstilles. 20/9 indledes forhandlinger mellem juntaen og oprørerne, mens Peron søger asyl på paraguyansk kanonbåd i Buenos Aires havn. 21/9 meddeles, at oprørslederen i Cordoba, general Lonardo, næste dag vil overtage den højeste magt i Argentina og blive taget i ed som provisorisk præsident. Oprørskommandoen oplyser, at militærjuntaen har accepteret alle kapitulationsvilkår undtagen udlevering af Peron. 22/9 overtager Lonardi magten, og kongressen opløses. 23/9 lover Lonardo i tiltrædelsestale genoprettelse af presse-, ytrings-, religions-, forenings-, forsamlingsfrihed m.v. samt respekt for den katolske kirkes rettigheder. 24/9 meddeler regeringen, at Peron, der stadig befinder sig på kanonbåden, må nyde asylret på den og forlade landet.

Det jugoslaviske nyhedsbureau Tanjug meddeler, at USSR vil yde Jugoslavien lån på $ 30 mill.

3. – Polen vil nedskære de stående væbnede styrker med 47.000 mand. Den albanske regering vil nedskære sin hær med 9.000 mand.

4. – Ægyptens viceregeringschef Gamal Salem erklærer, at USSR har tilbudt Ægypten våben, og at Ægypten er parat til at modtage tilbudet, hvis de europæiske lande, der også har lovet våben, ikke opfylder kontrakten. Salem tilbageviser Dulles plan af 26/8 om fred med Israel. 26/9 meddeler U.S.A.s udenrigsministerium, at U.S.A. »i princippet« er gået ind på at sælge våben til Ægypten. 27/9 oplyser Nasser, at en aftale mellem Ægypten og Tjekoslovakiet er undertegnet, hvorefter Tjekoslovakiet skal levere Ægypten våben mod betaling i bomuld. 29/9 udtaler det engelske udenrigsministerium, at ambassadøren i Cairo har fået ordre til at foretage demarche overfor Ægypten i anledning af våbenaftalen. Samme dag foretager Israel demarche hos USSR i samme anledning og 30/9 overfor

Tjekoslovakiet. 30/9 udtaler Nasser, at der ikke er indgået tilsvarende aftale med USSR.

5. – Det meddeles officielt, at den tidligere franske ambassadør i Moskva, general Catroux og udenrigsminister Pinays sekretær, Henri Yrissou, dagen før ankom til Madagaskar for at forhandle med ekssultan ben Yussef sammen med den tidligere pasha af Fez, ben Slimane og den tidligere pasha af Sefrou, Si Bekkai. Ben Arafa erklærer, at han vil blive på sultanposten til sin dødsdag. 10/9 oplyser Catroux, at ben Yussef samtykker i regeringens ønske om at lade Marokko styre af tronråd efter Arafas fjernelse. 13/9 henvender Pinay og forsvarsminister Koenig sig til Faure med anmodning om, at afleveringen af brev fra denne til Arafa udsættes. Brevet lover, at ben Yussef ikke bliver ben Arafas efterfølger. Pinay og Koenig ønsker, at regeringen før ben Arafas tilbagetræden skal tilkendegive, at den ikke vil fraskrive sig udenrigspolitisk og strategisk kontrol med Marokko.

6. – Fælleskommunique fra de amerikansk-kinesiske forhandlinger i Geneve meddeler, at 12 amerikanske statsborgere, der holdes tilbage i Kina, må vende hjem. 10/9 udstedes et amerikansk og et kinesisk kommunique, der erklærer, at de kinesere i U.S.A., der ønsker det, må vende hjem, ligesom de amerikanere i Kina, der vil, kan rejse. Indien skal hjælpe ved repatrieringen.

7. – Ungarn vil nedskære de væbnede styrker med 20.000 mand.

8. – Adenauer ankommer til Moskva. 13/9 udsendes kommunique om, at de to stater vil oprette diplomatiske forbindelser. 14/9 oplyser Adenauer i tale før afrejsen fra Moskva, at USSR vil hjemsende alle tyske fanger i Sovjetunionen, efter Krushchevs mening 9.626. Det østtyske nyhedsbureau ADN meddeler 15/9, at præsident Pieck i brev af 31/8 til formanden for den øverste sovjets præsidium, Voroshilov, har anmodet om hjemsendelse af alle tyske krigsfanger i USSR. 16/9 erklærer Adenauer, at efter den vesttyske regerings beregning findes over 100.000 tyske civilpersoner, der tilbageholdes i USSR.

8. – Den svenske statsminister Erlander accepterer sovjetisk tilbud om besøg i USSR.

10. – NATO-hovedkvarteret i Paris meddeler, at en ny amerikansk militærstyrke på ca. 5000 mand, især tidligere okkupationstropper fra Østrig skal placeres i Norditalien.

Japan optages formelt i GATT. 12/5 meddeler 14 GATT-medlemmer, at de ikke vil yde Japan mestbegunstigelse.

12. – Ved parlamentsvalget i Kambodja erobrer ekskong Norodom Sihanouks folkesocialistiske parti samtlige 91 mandater. 19/9 erklærer Sihanouk, at Kambodja ikke vil deltage i Den franske Union. 25/9 ændrer parlamentet forfatningens sætning »Kambodja, en medlemsstat i Den franske Union« til »Kambodja, en uafhængig og suveræn stat«. 26/9 tiltræder Sihanouk posten som regeringschef.

Den svenske finansminister Edvin Skjöld efterfølges af den hidtidige socialminister Gunnar Sträng, handelsminister John Ericson bliver socialminister og civilminister Gunnar Lange bliver handelsminister. Ny civilminister bliver Sigurd Lindholm. Alle socialdemokrater.

15. – Finlands præsident Paasikivi og statsminister Kekkonen ankommer til Moskva. 17/9 udtaler Bulganin, at USSR vil likvidere den af Finland bortforpagtede flådebase Porkala, trække sine tropper tilbage fra området og afstå fra forpagtningen. 19/9 meddeler et kommunique, at den sovjetisk-finske venskabs- og bistandspagt er forlænget med 20 år. 27/9 oplyser Kekkonen, at Finland kan slutte sig til Nordisk Råd, men ikke deltage i diskussioner af militærpolitisk natur og kun deltage i udenrigspolitiske diskussioner om medlemslandenes problemer. USSR accepterede Finlands indtræden i rådet ved de nyligt afsluttede forhandlinger.

17. – Nehru får det indiske andetkammers støtte for sin opfattelse om, at striden med Portugal ikke bør løses med magt.

18. – Den sovjetiske regering yder amnesti til sovjetborgere, der under krigen samarbejdede

med tyskerne, herunder også til sovjetborgere i udlandet.

20. – FN-generalforsamlingens 10. session åbnes i New York. Molotov foreslår den kinesiske Folkerepublik optaget. U.S.A.s delegerede Cabot Lodge får vedtaget modforslag om, at sessionen ikke skal vedtage beslutning om ændring i Kinas repræsentation. De tre skandinaviske lande stemmer med Lodge. 23/9 vedtager generalforsamlingen ikke at optage Cypern på dagsordenen. De tre nordiske lande følger majoriteten. 30/9 bestemmer generalforsamlingen med 28 stemmer mod 27 at optage Algier på dagsordenen. Danmark, Norge og Sverige stemmer imod. Pinay erklærer, at Frankrig vil betragte enhver anbefaling fra forsamlingen i denne sag som ugyldig, og at han »ikke ved, hvilke konsekvenser afstemningen får for forbindelsen mellem Frankrig og FN«. Den franske delegation forlader salen. Generalforsamlingen optager Marokkoproblemet på dagsordenen i den franske delegations fraværelse. På dagsordenen kommer videre inderne i Sydafrika og raceforholdene i Sydafrika iøvrigt.

Adenauer udtaler, at datoen for oprettelsen af den vesttyske forsvarsmagts første enheder er sat til 1.1.1956, og at de 12 divisioner skal være opstillede og udrustede 3 år senere.

Ho Chi Minh træder tilbage fra posten som Nord-Vietnams regeringschef, men beholder præsidentembedet. Ny regeringschef bliver Pham van Dong, der samtidig fortsætter som udenrigsminister.

21. – Krushchev lover japansk parlamentsdelegation, at normalisering af de japansk-sovjetiske forbindelser vil medføre frigivelse af japanske krigsforbrydere i USSR, og at USSR efter normaliseringen vil overveje de japanske krav på Habomai- og Shikotanøerne.

23. – Et brev af 19/9 fra Bulganin til Eisenhower offentliggøres. Det hedder heri, at Eisenhowers forslag i Geneve om udveksling af militære oplysninger mellem U.S.A. og USSR bør udvides til at gælde alle stater, der skal give oplysninger til internationalt organ, og skal omfatte alle slags våben, også kernevåben. Forslaget om luftfotografering må også gælde alle lande, fordi militære anlæg udenfor de to stormagters eget område ellers ikke kontrolleres.

Pakistan slutter sig til den engelsk-iraqisk-tyrkiske pagt.

24. – Eisenhower indlægges på hospital p.gr.a. blodprop i hjertet.

26. – Det østtyske folkekammer vedtager forfatningsændring, der muliggør indførelse af almindelig værnepligt i Østtyskland.

29. – Peking radio meddeler, at 6 kinesiske frivillige divisioner skal trækkes væk fra Nordkorea.

Oktober 1955

1. – Den japanske chefdelegerede ved de japansk-sovjetiske forhandlinger i London meddeler, at USSR's betingelser for tilbagegivelse af øerne Habomai og Shikotan, nemlig at de ikke befæstes, er uantagelige. Japan forlanger endvidere spørgsmålet om Sydsakhalin og Kurilerne behandlet ved konference med deltagelse af de tidligere allierede.

Den amerikanske viceudenrigsminister Murphy erklærer efter forhandlinger med Jugoslaviens regering, at visse uoverensstemmelser er udjævnet. En tilfredsstillende løsning er nået i spørgsmålet om USA's krav om kontrol med Jugoslaviens anvendelse af militærhjælpen.

Den franske delegation forlader FN's generalforsamling efter forsamlingens beslutning 30.9. om optagelse af Algier på dagsordenen. Samme dag rejser sultan ben Arafa fra Fransk Marokko og slår sig ned i Tanger. Han afstår dog ikke tronen. Den franske regering offentliggør en deklaration om Marokko, indeholdende en plan til oprettelse af en permanent union mellem Marokko og Frankrig, der skal varetage udenrigspolitik og forsvar. Den franske folkegruppes stilling i Marokko skal aner-

kendes. – 4. erklærer det marokkanske Istiqlal-partis leder el Fassi og en repræsentant for »den algierske befrielsesfront«, at de væbnede modstandsbevægelser i Nordafrika er stillet under fælles kommando og ikke er bundet til nogen aftale, der ikke fører til Nordafrikas uindskrænkede selvstændighed. – 6. afgår fire gaullistiske franske regeringsmedlemmer i protest mod reformprogrammet for Marokko. – 9. godkender nationalforsamlingen regeringens Marokko-politik. – 15. oplyser regeringen, at der i Marokko er oprettet et tronråd til midlertidig varetagelse af sultanens funktioner. Rådet indsættes 17. okt. – 18. får den franske regering tillidsvotum på sin Algier-politik. – 22. påtager Fatmi ben Slimane sig at danne marokkansk regering. Han oplyser, at sultan ben Yussef vil vende tilbage til Frankrig 29. okt. – 25. udtrykker ben Yussefs hidtil bitre modstander, pashaen af Marrakech ønske om, at ben Yussef genindsættes som sultan. – 27. går Istiqlalpartiet ind for det samme. – 30. meddeler den franske regering, at ben Arafa har afstået fra sine krav på Marokkos trone til fordel for ben Yussef.

2. – Det rumænske kommunistiske partis centralkomite har fritaget generalsekretær Gheorge Apostol fra sin post, der tildeles premierminister Gheorgiu-Dej. – 3. vælges vicepremierminister Chivu Stoica til premierminister.

3. – FN's generalforsamling beslutter at optage spørgsmålet om Hollandsk Ny Guinea på dagsordenen. De skandinaviske lande stemmer imod.

4. – Udenrigsminister Dulles erklærer, at USA ikke vil bruge sin vetoret ved afstemningen i sikkerhedsrådet om optagelse af nye FN-medlemmer.

Den græske regeringschef Alexander Papagos dør. – 6. danner Konstantin Karamanlis regering.

Den engelske finansminister Butler udtaler, at faldet i sterlingområdets guld- og dollarreserver skyldes et for stort privat forbrug. – 26. forelægger Butler i underhuset et tillægsbudget, indeholdende forbrugsbegrænsende foranstaltninger (Se »Økonomi og Politik« 1955, hefte 1, s. 75 f.). Forslaget vedtages. – 31. forkaster underhuset et forslag fra arbejderpartiet om mistillidsvotum til regeringen.

5. – Canadas udenrigsminister Pearson aflægger besøg i USSR.

Et udvalg nedsat af det engelske arbejderparti retter skarp kritik mod partiorganisationen for manglende effektivitet under valgkampen i maj.

8. – Udenrigsminister Molotov erkender i et brev til tidsskriftet »Kommunist«, at han 8.2.55 i den øverste sovjet havde anvendt et »teoretisk fejlagtigt og politisk skadeligt« udtryk, der kunne forstås, som om ikke det socialistiske samfund, men kun grundlaget derfor var opbygget i USSR.

Premierminister Eden meddeler, at Storbritannien vil nedsætte sine væbnede styrker med 100.000 mand til 700.000 i 1957–58.

9. – Landdagsvalg i Bremen viser betydelig fremgang for socialdemokrater og kristelige demokrater på bekostning af de mindre partier.

10. – Den sovjetiske ambassadør i Cairo erklærer, at USSR vil tilbyde teknisk udstyr og hjælp til alle underudviklede asiatiske og arabiske lande, der ønsker det. – 17. meddeler Ægypten, at USSR har tilbudt hjælp til bygning af nildæmning ved Assuan. Ægypten har endnu ikke svaret.

11. – Cyperns generalguvernør, feltmarskal Harding, meddeler efter møderække med ærkebiskop Makarios, selvstændighedsbevægelsens leder, at forhandlingerne er strandede. – 11. oplyser den græske regering, at Grækenland ikke vil deltage i NATO-manøvrer i det østlige Middelhav, hvis de af græskfjendtlige demonstrationer i Tyrkiet skabte problemer ikke løses. Premierminister Karamanlis har givet instruks om, at den græske FN-styrke i Korea skal trækkes hjem.

Irans regering meddeler, at landet har tilsluttet sig Bagdadpagten. – 12. protesterer USSR og hævder, at tilslutningen strider mod Irans gode naboforhold til USSR og mod

Irans traktatmæssige forpligtelser. Dette bestrides af Irans regering den 16. okt. – 19. og 22. godkender det iranske parlament tilslutningen.

12. – Præsident Eisenhower erklærer i svar på brev af 19/9 fra Bulganin, at U.S.A. kan acceptere Bulganins forslag om stationering af inspektionsgrupper ved nøglepunkter i »vore lande«.

Et medlem af det engelske arbejderpartis ledelse, Sam Watson, erklærer på partiets årskongres, at arbejderpartiet ønsker en forsvarspagt med Israel.

13. – De japanske højre- og venstresocialister slås sammen i eet, ikke-kommunistisk parti.

14. – Den arabiske Ligas politiske udvalg erklærer bl.a., at det støtter Algiers krav om selvbestemmelsesret såvel som Tunis' krav indtil landet har »virkeliggjort sine nationale forhåbninger«, og at Frankrigs vægring ved at give Marokko selvbestemmelsesret truer freden.

17. – Det kinesiske kommunistiske partis centralkomite meddeler, at antallet af kooperative jordbrug skal fordobles til 1.3 mill. under den løbende femårsplan.

Det meddeles, at Yemen og USSR vil udveksle diplomatiske repræsentanter. – 31. afsluttes pagt mellem de to lande om kulturel og økonomisk udveksling og fortsatte venskabelige forbindelser.

Kabaka'en af Buganda, Mutesa II, vender tilbage til sit land efter 2 års eksil i Storbritannien.

18. – Udenrigsminister Dulles antyder muligheden af amerikansk-kinesisk møde på højere plan end ved de løbende forhandlinger i Geneve.

Israels premierminister Moshe Sharrett erklærer i anledning af Dulles forslag 28.8., at Israel vil gå med til mindre grænsejusteringer.

19. – Den vesttyske økonomiminister Erhard forelægger program til forebyggelse af inflation.

20. – Ægyptisk-syrisk forsvarspagt underskrives. – 27. underskrives ægyptisk-saudiarabisk forsvarspagt.

23. – Ved folkeafstemningen i Saar forkastes den fransk-tyske Saarstatut med 67,7% nejstemmer. Saars regering under Johannes Hoffmann træder tilbage.

24. – Syd-Vietnams statschef Bao Dai afsættes ved folkeafstemning, udskrevet af premierminister Ngo Dinh Diem. – 26. erklærer Ngo Dinh Diem Syd-Vietnam for republik.

26. – Det østrigske nationalråd vedtager en neutralitetslov, der forpligter Østrig til ikke at indtræde i noget militært pagtsystem og til ikke at tillade oprettelse af udenlandske militærbaser på østrigsk område.

27. – Argentinas fagforbund truer med generalstrejke, hvis regeringen ikke opfylder den bestående aftale vedrørende de rettigheder, der tilkommer fagforeningsfunktionærer, som afstår fra indblanding i politik, og hvis regeringen ikke imødekommer visse andre krav. – 29. afskediger regeringen alle fagforeningsorganisationens funktionærer.

Åbning af udenrigsministermødet i Geneve mellem England, Frankrig, U.S.A. og USSR. – 28. fremlægges en vestmagtplan, der forudser afslutning af en europæisk sikkerhedspagt og en sideløbende overenskomst, bygget på Eden-planen af 1954, om genforening af Tyskland gennem frie valg. Sikkerhedspagten indebærer bl.a. oprettelse af en stødpudezone på begge sider af et genforenet Tysklands østgrænse. Den skal kun træde i kraft i forbindelse med Tysklands genforening, og dens sidste stadier skal føres ud i livet, når det genforenede Tyskland indtræder i NATO og Den vesteuropæiske Union. Molotov svarer, at det tyske problem kun kan løses ved oprettelse af et effektivt europæisk sikkerhedssystem og en gradvis tilnærmelse mellem de to bestående tyske stater. USSR vil under ingen betingelser gå med til en plan, der forudsætter, at Tyskland genoprustes og indtræder i NATO. Molotov stiller forslag om en europæisk sikkerhedspagt, hvoraf også U.S.A. skal være

medlem, og efter hvis ikrafttræden NATO, Vestunionen og Warzawapagten skal ophæves. Dulles hævder, at vestmagtforslaget ikke tvinger Tyskland ind i NATO; et forenet Tyskland vil være frit stillet heroverfor. – 31. forelægger Molotov en ny version af det sovjetiske forslag til sikkerhedspagt, hvori indgår tanken om en stødpudezone, men vestligere end efter vestmagtforslaget; bl.a. skal den omfatte hele Tyskland. – Samme dag fremsættes vestmagtplan til udvidelse af kontakten mellem øst og vest, bl.a. gennem friere udveksling af faktiske oplysninger og ideer og ved ophævelse af cencur. Vestmagterne erklærer, at den ringe samhandel skyldes den økonomiske politik, der føres, og de forhold, der råder i Østeuropa. Molotov svarer, at Vestmagterne, navnlig U.S.A., gennem forskellige diskriminerende foranstaltninger over for handelen med USSR lægger hindringer i vejen for den frie vareudveksling mellem øst og vest, og at fjernelse af disse hindringer er en forudsætning for udvikling af kontakten mellem de to områder. Han fremlægger et memorandum efter disse linier. (Om konferencens fortsættelse se under 2/11).

28. – Ratifikationsinstrumenterne til aftalen om USSR's tilbagelevering af Porkala til Finland og om forlængelse af bistandspagten udveksles i Helsinki. Samme dag godkender den finske rigsdag forslaget om Finlands indtræden i Nordisk Råd.

31. – Ved valgene til Svejts' nationalråd vinder socialdemokraterne førstepladsen fra radikaldemokraterne.

November 1955

1. – Aftale mellem de argentinske fagforbund og regeringen om, at ledende fagforbundsfunktionærer beholder deres poster, idet der dog fremtidig tilforordnes fagforbundene regeringskontrollanter. Generalstrejken afblæses. – 13. afsætter en kres af militære den provisoriske præsident Eduardo Lonardi, der afløses af generalmajor Pedro Aramburo. Næste dag overtager en militærjunta med Aramburo i spidsen den højeste magt. Fagbevægelsen beordrer generalstrejke fra 15. nov. – 16. besættes fagbevægelsens hovedkvarter af militær. – 17. – afblæser fagbevægelsen strejken. Næste dag meddeler regeringen, at den agter at genoprette tænke-, tale- og pressefrihed. – 30. tilbagegives dagbladet »La Prensa« til sin tidligere ejer, dr. Alberto Gainza Paz.

Burmas regeringschef U Nu foreslår i Moskva sovjetisk deltagelse i den asiatisk-afrikanske konference 1956.

Østtyskland har overgivet udenrigsministerkonferencen i Geneve et forslag om tysk genforening efter oprettelse af altysk råd, bestående af repræsentanter for parlamenterne i Øst- og Vesttyskland. Der skal efter forslaget oprettes et forenet, neutralt Tyskland, hvorfra alle okkupationsstyrker er trukket bort. – 2. går udenrigsminister Molotov ind for denne plan, der imidlertid afvises af vestmagterne. – 4. foreslår udenrigsminister Dulles frie altyske valg til altysk nationalforsamling, men den 8. afviser Molotov dette forslag. – 10. indledes diskussionen af nedrustningsspørgsmålet. Forslag fremsættes fra begge sider. Debatten drejer sig særlig om forholdet mellem afrustningen og midlerne til at kontrollere den. Der kan ikke tilvejebringes overensstemmelse mellem de to parters synspunkter. – Ekspertkommissionen til undersøgelse af spørgsmålet om øst-vestkontakten kan ikke enes om rapport. – 16. afsluttes konferencen.

2. – Ben Gurion danner ny israelsk regering, der særlig støtter sig på arbejderpartierne. Han tilbyder møde med den ægyptiske regeringschef, oberst Nasser. Dette afvises samme dag af Den arabiske Liga og den iraq'ske regering samt 3. nov. af Nasser selv.

3. – Ministerpræsidenterne Bulganin og U Nu undertegner en fællesdeklaration, hvorefter USSR's og Burmas forbindelse hviler på sameksistensprincipperne.

Det brasilianske præsidentvalg vindes af Juscelino Kubitschek, der støttes af socialdemokraterne og det brasilianske arbejderparti. – 11. gennemfører kredse indenfor hæren et kup, der hævdes at skulle hindre flåde og luft-

våben i at holde Kubitschek ude fra præsidentposten.

4. – Ætiopiens kejser, Haile Selassie udfærdiger en ny forfatning, der indfører frie og almindelige valg til andetkammeret. Kejseren har stadig vetoret overfor parlamentslove.

5. – Den franske regering godkender ben Yussefs tilbagevenden til Marokkos trone. – 9. træder generalresidenten i Marokko, general Boyer de la Tour, tilbage og erstattes med politipræfekten i Paris. – 12. meddeler udenrigsministeriet, at Frankrig vil genoptage kontraktmæssige våbenleverancer til Ægypten, efter at Cairo radio har dæmpet sine antifranske udsendelser, og situationen i Nordafrika er normaliseret. – 16. vender ben Yussef tilbage til Marokko. – 26. opfordrer ben Yussef den moderate nationalist Si Bekkai til at danne regering. – 29. erklærer ben Yussef med henblik på Spansk Marokko, at hans endelige mål er Marokkos enhed.

6. – Udenrigsminister Dulles og ministerpræsident Tito forhandler i Jugoslavien.

8. – Den ægyptiske øverstbefalende, general Abdel Hakim Amer, udnævnes til øverstbefalende for de syriske og ægyptiske hære.

9. – Premierminister Eden foreslår revision af de israelsk-arabiske grænser, hvorefter Israels område skal indskrænkes. – 15. afviser ministerpræsident Ben Gurion dette forslag.

FN-generalforsamlingens politiske udvalg vedtager at lade tremandskommissionen til overvågelse af racesituationen i Sydafrika fortsætte sin virksomhed. Den sydafrikanske delegation meddeler, at den vil forlade generalforsamlingen. – 14. meddeler en talsmand for den sovjetiske delegation, at den vil modsætte sig, at en række andre stater optages i FN, hvis Ydre Mongoliets ansøgning afslås. En britisk talsmand oplyser, at England vil anerkende Ydre Mongoliets optagelse. – 25. tager generalforsamlingen Algier af dagsordenen. Udenrigsminister Pinay udtaler, at Frankrig herefter vil vende tilbage til forsamlingen. – 28. vedtager det politiske udvalg at udsætte den fortsatte behandling af Marokkospørgsmålet. – 29. oplyser en repræsentant for Formosakina, at hans land i sikkerhedsrådet vil nedlægge veto mod optagelsen af Ydre Mongoliet. Næste dag meddeles det, at præsident Eisenhower to gange uden resultat har anmodet Chiang Kai-shek om ikke at gøre brug af vetoretten i denne sag.

15. – Et fælles norsk-sovjetisk kommunique, udsendt i forbindelse med statsminister Gerhardsens besøg i USSR, erklærer, at Norge ikke vil lade fremmede baser oprette på sit territorium.

Adlai Stevenson vil søge nominering som demokratisk kandidat ved præsidentvalget i U.S.A. i 1956.

Japans demokratiske og liberale partier slås sammen til eet konservativt parti, der den 22. danner regering under ledelse af Ichiro Hatoyama.

18. – Ministerpræsident Bulganin og det sovjetiske kommunistiske partis førstsekretær Krushchev ankommer til Indien. – 24. udtaler Krushchev i Bombay, at den anden verdenskrig blev startet af englændere, franskmænd og amerikanere, og at disse magter sendte Hitler-Tysklands tropper mod USSR. – 28. angriber Bulganin Portugals politik vedrørende Goa.

21. – Bagdadpagtens permanente råd træder sammen i Bagdad.

22. – Tiflis radio meddeler, at 6 fhv. embedsmænd i Georgiens indenrigs- og sikkerhedsministerium er blevet henrettede for kontrarevolutionær virksomhed. De betegnes som tilhængere af Beria.

25. – Valg til det sydafrikanske senat giver regeringspartiet, det nationalistiske parti, stort flertal.

26. – Det sovjetiske udenrigsministerium giver meddelelse om hidtil største sovjetiske brintbombeeksplosion.

26. – Sovjetisk note til Iran erklærer, at Irans

medlemsskab af Bagdadpagten er i strid med den sovjetisk-iranske aftale af 1927 (jfr. 11/10).

29. – Den franske regering under Edgar Faure lider nederlag i en afstemning vedrørende valgloven, der er gjort til et tillidsspørgsmål. – 30. opfordrer regeringen præsident Coty til at udskrive valg.

Den østtyske regering omdannes, så Det socialistiske Enhedsparti får flertal i regeringens præsidium.

Der proklameres undtagelsestilstand på Cypern.

29. – Samtlige tyrkiske regeringsmedlemmer, undtagen premierminister Menderes går af efter voldsom kritik fra det demokratiske partis side mod regeringens økonomiske politik.

Den sovjetiske kommandant i Berlin, general Dibrova, erklærer, at USSR ikke længere betragter Østberlin som okkupationssektor, men som hovedstad i den suveræne Tyske Demokratiske Republik.

December 1955

1. – Den franske premierminister Edgar Faure udstødes af det radikal-socialistiske parti p.gr. af sin udskrivning af nyvalg, hvorved der opstår en faktisk splittelse mellem partiets højre fløj (under Faure) og den venstre fløj, ledet af fhv. premierminister Mendès-France. – 6. afslår socialistpartiets nationalråd et kommunistisk forslag om valgforbund. – 8. beslutter Mendès-France og socialistpartiets generalsekretær Guy Mollet at indgå valgforbund mellem de to partier under navnet »Den republikanske Front«.

Bulganin og Krushchev ankommer til Burma. – 6. udsendes fællesdeklaration om fortsatte forhandlinger om udvidelse af de sovjetisk-burmesiske forbindelser på grundlag af sameksistensprincipperne (jfr. 3/11).

2. – Udenrigsminister Dulles og den portugisiske udenrigsminister Cunha vender sig mod de sovjetiske statslederes udtalelser om Goa (se 18. og 28/11). – 5. erklærer det amerikanske udenrigsministerium, at Dulles' udtalelser ikke betyder, at U.S.A. har forladt sin neutrale stilling i sagen. Samme dag udtaler Nehru, at Dulles-Cunha proklamationen kan få vidtrækkende følger, og at Indien forbereder protest til U.S.A.

3. – FN-generalforsamlingen vedtager at udsætte debatten om Marokko. – 12. bestemmer det politiske udvalg at undlade behandling af spørgsmålet om Hollandsk Ny Guineas status. – 13. nedlægger Formosakina ved sikkerhedsrådets afstemning om optagelse af nye FN-medlemmer veto mod Ydre Mongoliet, hvorefter USSR nedlægger veto mod optagelse af de ikke-kommunistiske kandidater. Dagen efter går USSR med til at lade Ydre Mongoliets kandidatur falde på betingelse af, at heller ikke Japan optages. Derefter optager sikkerhedsrådet 16 nye medlemslande: Albanien, Bulgarien, Ceylon, Eire, Finland, Italien, Jordan, Kambodja, Laos, Libyen, Nepal, Portugal, Rumænien, Spanien, Ungarn og Østrig. – 20. afsluttes den lange strid om besættelsen af en ledig plads i sikkerhedsrådet. Resultatet bliver et kompromis: Jugoslavien indvælges, men kun for et år. Den normale funktionstid er to år, og der indgås overenskomst om, at generalforsamlingen i 1956 skal have lejlighed til at indvælge Filippinerne for 1 år.

7. – Si Bekkai danner marokkansk regering.

Nord-Vietnams regeringschef og udenrigsminister Pham Van Dong foreslår i brev til Molotov en konsultativ konference mellem repræsentanter for Nord- og Sydvietnam med henblik på valg.

9. – Ny regering dannes i Tyrkiet under ledelse af Menderes.

Bulganin erklærer i Kashmir, at Kashmirs indbyggere er »en del af det indiske folk«. – 10. betegner en talsmand for Pakistans udenrigsministerium udtalelsen som »en uvenlig handling« mod Pakistan. – 13. offentliggøres indisk-sovjetisk deklaration og et kommuniqué: USSR vil sælge Indien 1 mill. tons valse-

jern i løbet af 3 år, og der skal oprettes en dampskibsrute mellem Indien og USSR.

11. – Kong Saud af Saudi-Arabien afslutter besøg i Indien. Indisk-saudiarabisk kommunique oplyser, at kong Saud har tilsluttet sig de 5 sameksistensprincipper.

12. – Den tidligere chef for den vesttyske sikkerhedstjeneste, Otto John, der flygtede til Østtyskland i juli 1954, flygter tilbage til Vesttyskland.

14. – Jordans regering går af p. gr. af indbyrdes uenighed under droftelsen af et engelsk forslag om jordansk tilslutning til Bagdadpagten. – 16. danner Hazza el-Mahali, der vides at være tilhænger af pagten, ny regering. Voldsomme demonstrationer mod Jordans eventuelle tilslutning til pagten. – 19. træder Hazza el-Mahali tilbage; kong Hussein opløser parlamentet og udskriver valg. – 21. danner Ibrahim Hashem forretningsministerium. – 27. erklærer udenrigsminister Rifai, at de to vigtigste spørgsmål for det nye parlament bliver kravet om en revision af den engelsk-jordanske aftale og hjemkaldelse af britiske officerer i den arabiske legion. – 30. oplyses, at den engelske regering vil søge parlamentets godkendelse af udvidet økonomisk, militær og finansiel hjælp til Jordan.

Fhv. finansminister Hugh Gaitskell vælges til formand for det engelske arbejderpartis parlamentsgruppe foran Aneurin Bevan og Herbert Morrison.

Cyperns kommunistiske parti forbydes, og 135 kommunister arresteres.

Ministerpræsident Tito ankommer til Ætiopien på officielt besøg.

15. – General Franco udtaler, at han ikke vil tillade oprettelse af et styre efter vesteuropæisk demokratisk mønster i Spansk Marokko. Befolkningen i området får ikke selvstyre, før den er moden dertil.

Atlantpagtrådet godkender på møde i Paris en plan om samordning af jagerforsvaret af Vesteuropa. – 16. tilbyder England de øvrige NATO-stater hjælp til fremstilling af raketvåben.

Bulganin og Krushchev ankommer til Afghanistan. Dagen efter erklærer Bulganin, at han sympatiserer med Afghanistan i spørgsmålet om Pushtunistan. – 18. udstedes afghansk-sovjetisk fællesdeklaration, der anerkender sameksistensprincipperne, samt et kommunique om, at USSR vil yde Afghanistan et lån på 100 mill. dollars.

16. – Senator Estes Kefauver oplyser, at han vil søge nominering som demokratisk kandidat til valget i U.S.A. i 1956.

17. – Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at U.S.A. og Storbritannien har tilbudt Ægypten hjælp til finansiering af Assuandæmningen.

18. – Ved valgene til Saars landdag opnår de tysksindede partier (kommunisterne ikke medregnede) 33 af de 50 mandater. Største enkeltparti bliver den kristelig-demokratiske union.

19. – Sudans parlament vedtager deklaration om, at Sudan »er blevet en uafhængig, fuldt suveræn stat«.

20. – Den engelske regering omdannes. Premierminister er fortsat Anthony Eden. Den hidtidige forsvarsminister Selwyn Lloyd bliver udenrigsminister i stedet for Harold MacMillan, der overtager finansministeriet, medens arbejdsminister Walther Monckton udnævnes til forsvarsminister.

25. – Den kinesiske premier- og udenrigsminister Chou En-lai og Østtysklands premierminister Grotewohl undertegner venskabs- og samarbejdsaftale.

26. – Den overstbefalende for de ægyptisk-syriske styrker, general Abdel Hakim Amer udnævnes til øverstbefalende for de saudi-arabisk-ægyptiske styrker (jfr. 8/11).

27. – Det rumænske kommunistpartis kongres godkender 5-årsplan for 1956–60.

28. – Forhandlinger mellem den kommunistiske partisanleder Chin Peng og Den malayiske Federations og Singapores premierministre, Abdul Rahman og David Marshall indledes nær den siamesiske grænse. De to ministre kræver, at kommunisterne nedlægger våbnene og overgiver sig til myndighederne. Chin Pengs krav om forlods amnesti og anerkendelse af det kommunistiske parti afslås. Dagen efter afsluttes forhandlingerne uden resultat.

DANMARK

April 1955

1. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen fremsætter forslag til folketingsbeslutning om det tyske mindretals rettigheder, og undervisningsminister Bomholt fremsætter forslag om at ophæve den i 1945 indførte bestemmelse om, at skoler med tysk undervisningssprog i de sønderjydske landsdele ikke har ret til at afholde statskontrollerede eksaminer.

Forsvarsminister Rasmus Hansen fremsætter forslag om ændringer i lov om en dansk besættelsesstyrke i udlandet. Ændringerne er nødvendiggjort af forbundsrepublikken Tysklands indtræden i NATO, hvorved det danske kommandos særlige opgave som besættelsesstyrke vil bortfalde.

I anledning af den forestående 10-års dag for Danmarks befrielse fremsætter socialminister Strøm forslag om eftergivelse af kommunehjælp og ekstraordinær adgang til aldersrente samt forslag om forhøjelse af de hædersgaver, der ydes til de personer, som blev hårdest ramt i forbindelse med krigen og besættelsen.

Som led i bekæmpelsen af arbejdsløsheden i de såkaldte arbejdsløshedsøer fremsætter landbrugsminister Smørum forslag om ændring i lov om grundforbedring, fiskeriminister Chr. Christiansen forslag om ændring i lov om udlån til afsætningsvirksomheder m. v. inden for fiskerierhvervet og arbejds- og økonomiminister Krag på handelsministerens vegne forslag om ændring i lov om udlån til visse industrivirksomheder og forslag om ændring i lov om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser. Samtlige forslag tager sigte på ved tilskud og lån på gunstige vilkår at fremme beskæftigelsen i de pågældende områder, men herudover vil der blive gjort en indsats for at fremme bortflytning af arbejdskraft fra arbejdsløshedsøerne.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om statsgaranti for lån fra Kreditforeningen af Kommuner i Danmark til færøske kommuner, og fiskeriminister Chr. Christiansen fremsætter forslag om stotte til nybygning af færøske fiskerfartøjer.

2. – Nationalbankens valutastilling er i marts måned forringet med 53 mill. kr.

4. – Det meddeles, at regeringen har afslået et tilbud om køb af landbrugsvarer til et beløb af 7.7 mill. $ fra de amerikanske overskudslagre. Afslaget må bl. a. ses på baggrund af det amerikanske krav om, at 50% af leverancerne skal fragtes på amerikansk køl.

Vareudvekslingsaftalerne med Island og Norge, der udløb henholdsvis den 14. og den 31. marts, er begge forlænget uforandret for et år.

Som svar på strejken på 79 større gårde varsler landbrugets arbejdsgiverforeninger lockout fra den 16. april. Varslet omfatter ca. 70.000 arbejdere.

5. – Folketinget foretager 2. behandling af forslag til ændring i lov om leje og forslag til lov om byggeri med offentlig støtte, efter at der i udvalget er opnået enighed mellem de 4 store partier om det første og mellem s., r. v. og k. f. om det andet. Ved forliget om huslejeloven, der skal gælde i tre år, åbnes der adgang til lejeforhøjelse i lejligheder taget i brug før 1. januar 1949 (om enkeltheder henvises til Ø. og P., 28. årg., p. 282), boliganvisningen i kommuner med under 15.000 indbyggere ophæves, og i tofamilieshuse, hvor den ene lejlighed bebos af ejeren, indføres fri opsigelse med et års varsel fra 1. januar 1956. For byggestøttelovens vedkommende er de vigtigste punkter i forliget en nedsættelse af lånegrænsen, for det sociale byggeri fra 97 til 94% af anskaffelsessummen, og en begrænsning af statens lånetilsagn til 335, 315, 300 og 300 mill. kr. i de fire år, loven skal gælde.

9. – Under en forhandling med parterne i landbrugskonflikten henstiller økonomi- og

arbejdsminister Krag, at uoverensstemmelserne afgøres ved frivillig voldgift; i modsat fald vil regeringen fremsætte forslag om tvungen voldgift. Arbejdsgivernes repræsentanter erklærer, at de ikke kan acceptere frivillig voldgift, medens arbejdernes repræsentanter er villige til at anbefale frivillig voldgift i de kompetente forsamlinger.

13. – Økonomi- og arbejdsminister Krag fremsætter i folketinget forslag om, at konflikten om arbejdstiden i landbruget skal afgøres af en voldgiftsret, bestående af tre jurister, der udpeges af den faste voldgiftsret. Forslaget kommer til 1. behandling i et aftenmøde, hvor det afvises af v., k.f. og k. Jørgen Jørgensen (Lejre) udtaler, at det radikale venstre ikke er en budcentral, hvor stridende parter kan sende bud om hjælp, og kræver grundig udvalgsbehandling af forslaget.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag om ændring i lov om leje og forslag om byggeri med offentlig støtte. Det første vedtages med 146 stemmer mod 8 (k.), det sidste med 105 stemmer mod 13 (k. og rf.), medens 38 (v.) undlader at stemme. I byggestøtteforslaget foretages ved 3. behandling en ændring, hvorefter driftstilskuddet – 11 og 8 kr. pr. m² etageareal for henholdsvis socialt og privat byggeri – fra 1967 gradvis nedsættes for helt at falde bort i 1974.

Folketinget foretager 1. behandling af forslag til folketingsbeslutning om det tyske mindretals rettigheder og af det dermed sammenhængende forslag om ændring i lov om private tysksprogede skoler i de sønderjydske landsdele. Forslagene får tilslutning af samtlige partiers ordførere undtagen den kommunistiske; desuden går Ingeborg Refslund Thomsen (r.v.) imod forslagene.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslaget om tilbagegivelse af rettigheder til personer, der er dømt i henhold til straffelovstillægget af 1. juni 1945. Forslaget vedtages enstemmigt, idet dog 7 (k.) undlader at stemme.

14. – Folketinget foretager 1. behandling af forslaget om Danmarks godkendelse af Forbundsrepublikken Tysklands tiltrædelse af NATO. Samtidig behandles det radikale venstres forslag til lov om folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af konventionen om Vesttysklands genoprustning og optagelse i NATO og Oluf Pedersens (rf.) forslag til beslutning om folkeafstemning om Vesttysklands optagelse i NATO.

Indenrigs- og boligminister Kjærbøl fremsætter forslag om frivillig og vederlagsfri vaccination mod børnelammelse.

15. – Landbrugsrådets præsident, Hans Pinstrup, der tillige er formand for de samvirkende landboforeninger, opfordrer alle landmænd til at stille sig solidarisk med de organiserede arbejdsgivere i kampen mod en nedsættelse af arbejdstiden.

I anledning af lockoutens ikrafttræden instrueres de ca. 1200 landmejerier, der står i Mejeriernes Arbejdsgiverforening, om, at ingen mælk kan modtages efter lørdag den 16. april om aftenen.

18. – De samvirkende danske Husmandsforeningers landsdelsformænd tager afstand fra Hans Pinstrups opfordring om at holde mælken tilbage fra mejerierne og anbefaler omgående løsning af konflikten ved tvungen voldgift med hensyntagen til såvel parternes berettigede interesser som samfundets tarv.

Under hensyn til de afviklingstendenser, som præger den nye huslejelov og den nye byggestøttelov, beslutter grundejernes landsorganisation at hæve sagen vedrørende huslejestoppets grundlovsmæssighed.

19. – Oluf Pedersen fremsætter på retsforbundets vegne forslag til lov om jordrente til staten.

Folketinget godkender Vesttysklands optagelse i NATO med 145 stemmer mod 24 (r.v. og k. samt retsforbundsmændene Søren Olesen og Oluf Pedersen). Forinden forkastes de radikales forslag om folkeafstemning med 136 stemmer mod 28 (r.v., k. og rf.), medens 3 (repræsentanten for det tyske mindretal og de to grønlændere) undlader at stemme. Retsforbundet trækker sit forslag til beslutning om folkeafstemning tilbage og stiller et tilsvarende ændringsforslag til regeringsforslaget, men ændringsforslaget forkastes med samme stemmetal som de radikales forslag.

Folketinget vedtager forslag til beslutning om det tyske mindretals rettigheder med 156 stemmer mod 9 (k. og Ingeborg Refslund Thomsen). 3 medlemmer – de radikale Rager og Steen og den konservative Clausen (Olufskjær) – undlader at stemme.

20. – Folketinget vedtager med 93 stemmer (s., r.v. og rf.) mod 74 (v., k.f. og k.), at arbejdsstandsningen i landbruget straks skal bringes til ophør og uoverensstemmelserne mellem arbejdere og arbejdsgivere afgøres ved tvungen voldgift. Forinden er ved 2. behandling regeringens forslag ændret således, at voldgiftsretten udvides til 7 medlemmer, nemlig 2 repræsentanter for hver af parterne, en højesteretsdommer og en nationaløkonom, der begge udpeges af den faste voldgiftsret, samt formanden for den faste voldgiftsret, der bliver formand. En anden ændring pålægger voldgiftsretten at træffe sin afgørelse på grundlag af en samfundsøkonomisk vurdering af de af parterne fremsatte synspunkter og krav. Et ændringsforslag fra venstre og konservative om uændret forlængelse af overenskomsterne for et år forkastes med 99 stemmer (s., r.v., k. og rf.) mod 67 (v. og k.f.).

20. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om straf for folkedrab.

Ved folketingets 2. behandling af forslaget om forhøjelse af statsgarantien til SAS fra 10 til 22.5 mill. kr. forkastes et konservativt ændringsforslag om nedsættelse af garantibeløbet med 97 stemmer (s., v., r.v. og den konservative Foss) mod 19 (k.f. og k.), medens 6 (rf.) undlader at stemme.

21. – De færøske myndigheder med rigsombudsmand, politimester og dommer i spidsen søger at foretage udsættelsesforretning over for læge Halvorsen på sygehuset i Klaksvig, men hindres heri med vold og tvinges til at forlade øen. Lagmanden, Kr. Djurhuss, der opholder sig i København, henvender sig til statsminister H. C. Hansen og anmoder om politiforstærkning, og efter at have sikret sig tilslutning hertil i et partiformandsmøde beslutter regeringen at chartre DFDS's »Parkeston« og sende 120 københavnske ordensbetjente til Færøerne.

Folketinget færdigbehandler forslaget om eftergivelse af kommunehjælp og ekstraordinær adgang til aldersrente og forslaget om forhøjelse af hædersgaver, der begge vedtages enstemmigt. Desuden gennemføres forslaget om ændringer i lov om en dansk besættelsesstyrke i udlandet med 126 stemmer mod 27 (r.v., k. og rf.) og forslag om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker i andre NATO-lande, der vedtages med 127 stemmer mod 7 (k.), medens 14 (r.v.) undlader at stemme.

Ved 2. behandling af forslaget om forvaltningen af »Ungdommens Uddannelsesfond« vedtager folketinget ændringsforslag om, at der af fonden i de kommende 3 år årligt skal anvendes 4 mill. kr. til stipendier og 2 mill. kr. til studielån i stedet for de oprindeligt foreslåede 10½ mill. kr., idet seminarieelever og gymnasiaster udgår af forslaget.

22. – Kommunalbestyrelsen i Klaksvig henstiller til statsministeriet, at politiaktionen må blive standset.

Den faste voldgiftsret udpeger højesteretsdommer J. Herfelt og ligningsdirektør Niels Hansen til sammen med formanden for den faste voldgiftsret, højesteretsdommer Victor Hansen, at udgøre formandskabet i voldgiftsretten om landbrugets arbejdstid. Kendelsen skal ifølge loven foreligge senest den 20. maj.

Folketinget vedtager forslaget om forhøjet garanti til SAS med 96 stemmer (s., v., r.v. og 5 k.f.)mod 10 (k. og rf.), medens 18 (k.f.) undlader at stemme.

Bertel Dahlgaard (r.v.) fremsætter forslag til beslutning af folketinget om nedsættelse af et udvalg til overvejelse af samarbejde mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer.

23. – Lederen af det republikanske parti, Tjodveldisflokkurin, lagtingsmand Erling Patursson, opfordrer i sit blad »14. September« til generalstrejke på Færøerne, når »Parkeston« med de danske politibetjente ankommer. Det socialdemokratiske blad på Færøerne udtaler håbet om, at det i sidste øjeblik må lykkes at få striden bragt til ophør ved mægling, så de danske politimænd ikke behøver at gå i land i Klaksvig.

24. – »Parkeston« ankommer til Thorshavn. Fra Klaksvig meddeles, at havnen er blevet spærret ved, at en gammel trawler er anbragt på tværs af indsejlingen.

25. – Det meddeles, at forhandlinger om en ændring af den dansk-britiske konvention af 1901 om fiskeriet i havet omkring Færøerne er resulteret i en aftale om en væsentlig udvidelse af det område af havet, hvor retten til at drive fiskeri er forbeholdt færinger og andre danske statsborgere.

I telegrammer til landsstyret i Thorshavn og regeringen i København anmoder kommunalbestyrelsen i Klaksvig om forhandlinger »på lovlig grund«. Landsstyret erklærer sig rede til forhandlinger, og i København holdes ministermøde, hvorefter stats- og udenrigsminister H. C. Hansen orienterer partiformændene om situationen.

26. – I Thorshavn føres forhandlinger mellem landsstyret og Klaksvig kommunalbestyrelse. Den færøske arbejderforening kræver, at landsstyret inden en time skal erklære sig villig til at lade Klaksvigsagen afgøre ved nordisk voldgift. Landsstyret svarer, at spørgsmålet må afgøres af regeringen, hvorefter arbejderforeningen erklærer generalstrejke.

Thisted Knudsen fremsætter på venstres vegne forslag om en omlægning af den amtskommunale beskatning, således at sygehusudgifterne dækkes ved ligning på de personlige indtægter.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om vaccination mod børnelammelse og forslag om ændringer i forsorgsloven (hjælp til enlige mødre, inddrivelse og udbetaling af børnebidrag m. v.) og påbegynder en langvarig 2. behandling af forslag til færdselslov.

27. – Regeringen får i et partiformandsmøde tilslutning til at sende en repræsentant til Færøerne for at orientere sig og afgive beretning til regeringen.

Ved afstemningen om ændringsforslagene ved 2. behandling af forslag til færdselslov forkastes et forslag, stillet af et flertal af udvalget, om fri hyreret for lillebiler, idet der afgives 80 stemmer for og 80 stemmer imod forslaget. Et mindretalsforslag om fri hyreret på vej, men med mulighed for kommunen til at begrænse antallet af lillebiler og deres adgang til at benytte de autoriserede holdepladser, vedtages med 87 stemmer mod 75. Iøvrigt forkastes et forslag om hastighedsbegrænsning til 80 km, i byerne 50 km, med 94 stemmer mod 61, og et forslag om fuldt stop før indkørsel på hovedvej med 99 stemmer mod 61.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslaget om »Ungdommens Uddannelsesfond« med 123 stemmer mod 6 (rf.).

Ved 2. behandling af forslagene vedrørende bekæmpelse af arbejdsløsheden i »arbejdsløshedsøerne« vedtages ændringsforslag, der forhøjer renten ved udlån af statsmidler fra 3½ til 5 pct. Til gengæld gives der afdragsfrihed i 5 år.

28. – Den dansk-italienske vareudvekslingsaftale af 14. april 1954 er blevet forlænget et år til 14. april 1956, dog således, at der for de italienske varer, som her i landet er undergivet importkontrol, er aftalt kontingenter til et samlet beløb af ca. 30.5 mill. kr. mod ca. 26.5 mill. kr. i det foregående aftaleår.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om godtgørelse til alders- og invaliderentenydere for huslejestigningen og forslag om nedsættelse af en licitationskommission.

De konservative medlemmer i toldkommissionen erklærer sig rede til at skrive betænkning, så forslaget om tekstiltold kan fremsættes i folketinget. Samtidig foreslår de, at provenuet af tekstiltoldforhøjelsen anvendes til nedsættelse af tøjskatten.

29. – Finansminister Kampmann ankommer til Thorshavn og orienterer sig hos landsstyret og Klaksvig kommunalbestyrelse. Han aflægger derefter i forståelse med landsstyret besøg i Klaksvig.

Undervisningsminister Bomholt fremsætter forslag om ændringer i lov om folkeskolen og forslag til lov om gymnasieskoler.

Ved 3. behandling af forslag til færdselslov vedtages et ændringsforslag om at indskrænke kommunalbestyrelsernes adgang til at begrænse antallet af køretøjer til erhvervsmæssig personbefordring til alene at gælde drosker med

87 stemmer mod 81 (s., k. samt den konservative Aksel Møller). Lovforslaget vedtages derefter enstemmigt med 169 stemmer.

Iøvrigt færdigbehandler folketinget de 4 forslag vedrørende bekæmpelse af arbejdsløsheden i »arbejdsløshedsøerne«, der vedtages mod retsforbundets stemmer, samt forslagene om statsgaranti for lån fra Kreditforeningen af Kommuner i Danmark til færøske kommuner og om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer, der vedtages enstemmigt.

Detailpristallet for april viser en stigning i forhold til januar på 5 points til 393 (1914 = 100). Ca. 2 points af stigningen skyldes den i marts gennemførte omsætningsafgift på manufakturvarer, og bortfaldet af tilskuddet til billiggørelse af mælken betyder næsten 1 points stigning.

30. – Finansminister Kampmann vender tilbage til Thorshavn, efter at han i Klaksvig har haft samtaler med kommunalbestyrelsen, havnefoged Fischer Heinesen og læge Halvorsen.

Maj 1955

1. – Fra Thorshavn meldes, at spærringen ved Klaksvig havn er blevet fjernet, og at der ved forhandlinger mellem finansministeren, landsstyret og arbejderforeningen er opnået enighed om, at strejken afblæses under forudsætning af, at »Parkeston« ikke sejler til Norderøerne, mens situationen er genstand for drøftelse i København.

Statsminister H. C. Hansen dementerer en udtalelse af Erling Patursson om, at »danskerne har lagt pres på landsstyret for at fremkalde en anmodning om politihjælp«. Det færøske landsstyre har bedt regeringen om politihjælp, og den har de fået, men det er ikke udtryk for svaghed, at regeringen og landsstyret i fællesskab søger alle forsvarlige udveje for at undgå åben kamp mellem politiet og borgerne i Klaksvig.

2. – Finansminister Kampmann vender tilbage fra Færøerne og udtaler ved sin ankomst til København, at det er hans bestemte opfattelse, at konflikten kan bringes til en fredelig løsning.

3. – Det meddeles, at læge Halvorsen forlader Klaksvig på en 3 måneders ferie. Finansminister Kampmann rejser på ny til Færøerne.

Nationalbankens valutastilling er i løbet af april forringet med 26 mill. kr.

6. – Finansminister Kampmann ankommer til Thorshavn, hvor han fører forhandlinger med landsstyret.

9. – På NATO-rådsmødet i Paris optages Vesttyskland officielt i Atlantpagten. For Danmark taler stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, der fremhæver det tyske tilsagn om dansk repræsentation i landdagen i Kiel som eksempel på gensidig god vilje og tillid.

Efter forhandlinger mellem landsstyret, repræsentanter for Klaksvig kommunalbestyrelse, rigsombudsmanden og finansministeren opnås enighed om en løsning af lægekonflikten i Klaksvig.

2000 repræsentanter for tekstil- og beklædningsindustriens arbejdere, funktionærer og arbejdsgivere vedtager på et møde i Herning en henstilling til regering, folketing og toldkommission om, at den allerede i trontalen lovede og længe forberedte toldrevision gennemføres, inden folketinget hjemsendes.

10. – Kommunalbestyrelsen i Klaksvig accepterer den foreslåede løsning af lægekonflikten. Hovedpunkterne i overenskomsten er, at læge Halvorsen skal forlade sygehuset og lægeboligen og læge Rubek Nielsen frasige sig stillingen som sygehuslæge i Klaksvig. Stillingen som sygehuslæge, med hvilken er forbundet sygekassepraksis, skal derefter opslås ledig, og læge Halvorsen opfordres til at bringe sit forhold til lægeforeningen i orden, således at han kan søge stillingen. Nægter lægeforeningen at genoptage læge Halvorsen, skal der straks optages forhandling om at ændre lægeordningen, således at lægen ved Klaksvig sygehus ikke får pligt til at betjene

sygekassepatienterne, hvorefter den ændrede stilling opslås ledig. Det er regeringens hensigt at beskikke en dommer til at undersøge begivenhederne i forbindelse med lægesagen i Klaksvig, herunder spørgsmålet om, hvorvidt der bør rejses tiltale. Klaksvig kommunalbestyrelse henstiller i den anledning, at der ved afgørelsen af tiltalespørgsmålet tages videst muligt hensyn til den særlige baggrund for hele sagen og de specielle færøske forhold.

Toldkommissionen afslutter arbejdet med finansministerens forslag om forhøjelse af biltolden med ca. 10 mill. kr. og forhøjelse af tekstiltolden med ca. 25 mill. kr. Alle partiers repræsentanter går imod forhøjelse af biltolden og venstre, radikale og retsforbundet afviser også forslaget om højere tekstiltold. Repræsentanterne for socialdemokraterne og de konservative giver principiel tilslutning til forhøjelse af tekstiltolden, men de konservative ønsker, at der hurtigt efter toldforslagets gennemførelse sker en afvikling af deponeringsordningen, og at der foretages en nedsættelse af omsætningsafgiften af beklædningsvarer.

11. – På De samvirkende Fagforbunds generalforsamling udtaler formanden, Eiler Jensen, at importregulering havde været den naturlige udvej ud af valutavanskelighederne, men at regeringen, fordi den er i mindretal, blev tvunget til at gå andre veje, der i heldigste fald kun er de næstbedste. Alligevel er den nuværende regering at foretrække, fordi den giver indflydelse på statsadministrationen.

12. – »Parkeston« afsejler fra Færøerne, men efterlader 15 københavnske politimænd, dels ordensbetjente, dels kriminalpoliti, der skal bistå kommissionsdommeren med undersøgelserne i Klaksvig.

Landsdommer Gjerulf, Viborg, udpeges som kommissionsdommer til at lede undersøgelserne i forbindelse med Klaksvig-affæren.

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler på De samvirkende Fagforbunds generalforsamling, at indtægtsstigningerne i de forskellige befolkningsgrupper var en medvirkende årsag til valutavanskelighederne i 1954, og at det næppe kan være særlig tilfredsstillende for fagforbundene og deres medlemmer, at man først opnår lønforbedringer og derefter må se en væsentlig del af indtægtsfremgangen beslaglagt gennem øgede skatter og afgifter.

13. – Finansminister Kampmann udtaler ved sin hjemkomst til København, at det færøske landsstyre ikke på nogen måde har antydet overfor ham, at man er utilfreds med den trufne ordning i Klaksvig-sagen.

Borgmester Aksel Møller sporger statsministeren, om han er villig til at holde folketinget inde for at behandle toldspørgsmålet, hvis de konservative frafalder kravet om nedsættelse af omsætningsafgiften.

15. – Det franske præsidentpar ankommer til København på officielt besøg.

16. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen fremsætter i folketinget en redegørelse for Klaksvig-konflikten.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslaget om ændring i lov om private tysksprogede skoler med 154 stemmer mod 7 (k. samt den radikale Ingeborg Refslund Thomsen), medens 1 medlem (den konseravtive Clausen (Olufskjær)) undlader at stemme.

17. – Voldgiftsretten om arbejdstiden i landbruget afsiger sin kendelse, der i det store og hele følger arbejdsgivernes påstand om uændret forlængelse af overenskomsterne til 31. marts 1956.

Under den storpolitiske debat ved 3. behandling af forslag til tillægsbevilling for 1954–55 søger Erik Eriksen (v.) og Aksel Møller (k.f.) at få af- eller bekræftet rygterne om, at regeringen i løbet af sommeren vil blive rekonstrueret ved optagelse af radikale ministre. Erik Eriksen henviser til statsministerens 1. majtale, hvori denne udtalte sin anerkendelse af det radikale venstres ansvarsbevidsthed og tilføjede, at tiden måtte vise, om der herfra kunne trækkes videre perspektiver for den kommende udvikling. Statsminister H. C. Hansen erklærer, at han ikke har drøftet spørgsmålet hverken med sit eget parti eller med det radikale venstre, og Bertel Dahl-

gaard udtaler, at det radikale venstre ikke er støtteparti for ministeriet, men for en politik.

Finansminister Kampmann oplyser under debatten, at der på drifts- og anlægsbudgettet for 1954–55 nu regnes med et overskud på ca. 285 mill. kr. mod knap 300 mill. kr. i 1953–54. For 1955–56 må der som følge af de foretagne afgiftsforhøjelser m.v. regnes med en fordobling af overskuddet og en væsentlig reduktion af statens finansieringsbehov.

Tillægsbevillingsforslaget vedtages sluttelig med 128 stemmer mod 6 (k.), medens 6 (rf.) undlader at stemme, og folketinget tager ferie på ubestemt tid.

I folketingets mødeperiode fra 5. oktober 1954 til 17. maj 1955 er der blevet fremsat 148 lovforslag, nemlig 135 regeringsforslag og 13 forslag fremkommet ved privat initiativ. Af de fremsatte lovforslag er 103 endeligt vedtaget, 45 blev ikke behandlet til ende eller bortfaldt.

22. – I en tale på provinsbankernes årsmøde erklærer nationalbankdirektør Svend Nielsen, at der fortsat må føres en stram pengepolitik.

Det radikale venstres 50 års jubilæumslandsmøde i Odense tiltræder enstemmigt et forslag til revision af partiets program. I henhold til landsforbundets vedtægter skal programmet underkastes en anden behandling på et ekstraordinært landsmøde i september. Landsmødet vedtager iøvrigt en resolution, der bl.a. opfordrer folketingsgruppen til at arbejde for, at folkepensioneringen nu påbegyndes og videreføres i takt med de økonomiske muligheder, og at disse muligheder søges øget gennem en formindskelse af rustningsudgifterne.

24. – Færøernes landsstyre takker regeringen for den beredvillighed og hurtighed, hvormed den efterkom landsstyrets og rigsombudsmandens anmodning om at sende dansk politi til Færøerne i forbindelse med lægesagen i Klaksvig. Landsstyret udtaler ligeledes sin anerkendelse af regeringens beslutning om at sende finansminister Kampmann til Færøerne.

Kurserne på de fire længst løbende statslån nedsættes, og nationalbanken ophæver den rentefavør ved diskontering af handelsveksler, som den siden 1. marts 1939 har ydet de private banker.

25. – Det meddeles, at nationalbanken vil tilbyde banker og sparekasser at forrente ledige penge på 1 måneds opsigelse med 1 ½ pct.

På Dansk Arbejdsgiverforenings generalforsamling meddeler formanden, fabrikant Hans L. Larsen, at han ikke ønsker genvalg. I stedet vælges civilingeniør Ejnar Thomsen til formand.

Kongelig dansk Automobilklub vedtager på sin generalforsamling at henvende sig til folketingets ombudsmand angående anvendelsen af vejfondens midler til andre formål end de for afgifternes opkrævning oprindeligt angivne.

26. – Finansminister Kampmann udtaler, at nationalbankdirektøren og han er enige om, at det vil være hensigtsmæssigt at genoptage belåning af de private bankers obligationer og eksportkreditter, og hvis man om et eller to år kan lette kreditstramningen, er genbelåning en af de veje, der kan gås.

Bortset fra »knallerter« blev der i 1954 indregistreret 86.259 motorkøretøjer til en samlet værdi, eksklusive omsætningsafgift, af 676 mill. kr. mod i 1953 68.767 motorkøretøjer til en værdi af 556 mill. kr.

28. – En ny handelsaftale med Tjekoslovakiet for tidsrummet 1. juni 1955–31. maj 1956 forudsætter en vareudveksling på ca. 52 mill. kr. i hver retning, medens kontingenterne for de danske eksportvarer i 1954–55 var på 22.5 mill. kr. og for de tjekoslovakiske 25 mill. kr.

Juni 1955

2. – Nationalbankens nettovalutagæld er i maj gået op fra 332 til 401 mill. kr.

De københavnske hovedbanker forhøjer undergrænsen for diskontoen for handelsveksler fra 5½ til 6 pct.

3. – I en dansk-fransk vareudvekslingsaftale for perioden 1. april–30. september er kontingenterne for eksporten til det franske moderland forhøjet til omtrent samme niveau som i tiden før Frankrig suspenderede sin importfriliste.

Folketingets vareforsyningsudvalg tiltræder et forslag fra handelsministeren om at overføre en række varer til friliste, således at Danmarks liberaliseringsprocent stiger fra 76 til 78.4.

4. – Statsminister H. C. Hansen udtaler på et grundlovsmøde i Vejle, at folkepensioneringen ikke må medføre en forøgelse af det samlede forbrug. Det vil derfor være nødvendigt at opkræve større beløb i folkepensionsbidrag, end der udbetales, idet en del af bidragene må ventes taget af opsparingen. Iøvrigt må tidspunktet for denne lovgivnings iværksættelse fastlægges under hensyn til den økonomiske udvikling og især valutabalancen.

Bertel Dahlgaard (r.v.) opfordrer regeringen til at tage initiativet til forhandlinger om en genoptagelse af handelen med Sovjetunionen.

5. – Fhv. statsminister Erik Eriksen slutter sig til Bertel Dahlgaards henstilling til regeringen om genoptagelse af handelsforhandlinger med Sovjetunionen.

7. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen gør opmærksom på, at der stadig findes en rammeaftale for handelen mellem Danmark og Sovjetunionen, og giver eksempler på, at handelen ikke er gået i stå.

9. – Der er mellem den amerikanske og den danske regering truffet aftale om samarbejde vedrørende fredelig udnyttelse af atomenergi, hvorefter U.S.A. bl.a. vil forsyne Danmark med fissilt materiale i form af beriget uran til anvendelse i en forsøgsreaktor. Endvidere er der mellem den engelske Atomic Energy Authority og den danske atomenergikommission afsluttet overenskomst angående gennemførelse af et fælles program for videnskabelige og tekniske forsøg med sigte på industriel udnyttelse af atomenergi. Atomic Energy Authority vil hjælpe atomenergikommissionen med udformningen og bygningen af en forsøgsreaktor af lignende type som en reaktor under bygning ved Harwell og forsyne den danske reaktor med fissilt materiale.

14. – Dagbladet »Børsen« oplyser, at regeringen den 7. juni havde et møde med erhvervene, hvor man drøftede spørgsmålet om en egentlig handelsaftale med Sovjetunionen. Der var enighed om, at der ikke i øjeblikket er anledning til at tage initiativet til handelsforhandlinger med Sovjet.

Grossist-Sammenslutningen af 1930 har anmodet ombudsmanden om en udtalelse om, hvorvidt finansministerens overtræk i nationalbanken er foreneligt med grundlovens bestemmelse om, at intet statslån kan optages uden ifølge lov.

15. – I København åbnes et konsulmøde med deltagelse af ca. 250 af Danmarks honorære konsuler fra hele verden. Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen holder en tale, hvori han bl.a. siger, at Danmark ingen grund har til at fortryde, at det i 1949 gik ind i NATO.

Landbrugsminister Smørum udtaler, at han vil anmode folketingets ombudsmand om at foretage en undersøgelse af alle de ting vedrørende landbohøjskolen, som har været kritiseret i forbindelse med sagen om dyrlæge Wambergs doktorafhandling.

28. – Det 30. nordiske interparlamentariske møde åbnes i København med deltagelse af 75 parlamentarikere fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

Hovedstadens samfærdselskommission afgiver betænkning, hvori man går ind for, at der oprettes et trafikråd med den nødvendige planlægnings- og bevillingsmyndighed til en samordning af hovedstadens nærtrafik.

29. – Erhvervenes hovedorganisationer protesterer mod monopoltilsynets sammensætning og mod, at der nedsættes et forretningsudvalg, hvori erhvervene ikke bliver repræsenteret.

30. – Folkeforsikringskommissionens betænkning offentliggøres. Det radikal-socialdemokratiske forslag går ud på, at der indføres en folkepensionsordning, foreløbig for en 6 års periode. Aldersgrænsen for at opnå aldersrente foreslås gradvis forhøjet fra de nuværende 60 år for kvinder og 65 år for mænd til henholdsvis 62 og 67 år, og de nye aldersgrænser skal fra begyndelsen gælde for folkepensionister. I de to første år skal pensionen være

ens for folkepensionister og aldersrentenydere, nemlig for ægtepar 400 kr. årlig, for enlige 267 kr. I de næste to år bliver den højere for folkepensionister end for aldersrentenydere, for ægtepar henholdsvis 900 og 700 kr. årlig, for enlige 600 og 467 kr., og i de sidste to år 1500 og 900 kr. for ægtepar, 1000 og 600 kr. for enlige. Folkepensionen skal ikke medføre noget fradrag i aldersrenten. Den samlede udgift ved planens virkeliggørelse vil stige fra 99 mill. kr. det første år til 258 mill. kr. det 6. år, og dækning foreslås tilvejebragt ved opkrævning af et folkepensionsbidrag, en proportional indkomstskat, der det første år skal udgøre 1 pct. af den skattepligtige indkomst og stige til 2.5 pct.

Både venstres og det konservative folkepartis repræsentant i kommissionen udtaler principiel velvilje over for det radikal-socialdemokratiske forslag. Venstre fastholder dog sit eget forslag, hvorefter folkepensionen sættes i et bestemt forhold til befolkningens gennemsnitsindtægt, og de konservative lægger afgørende vægt på, at der samtidig med folkepensionen tilvejebringes en enkepensionsordning, og at tjenestemændenes pensionsforhold finder en tilfredsstillende løsning.

Juli 1955

2. – Efter at der er sluttet en ny dansk-finsk handelsaftale, kan den finske eksport til Danmark i aftaleåret 1. juli 1955–30. juni 1956 anslås til 170 mill. kr., den danske eksport til Finland til 140 mill. kr.

Nationalbankens valutagæld forøgedes i juni med 55 mill. kr. til 456 mill. kr.

8. – Den dansk-hollandske vareudvekslingsaftale er blevet forlænget et år til udgangen af juni 1956.

9. – Statsminister H. C. Hansen udtaler, at der ikke er grund til uro over, at en afgørende vending i valutasituationen endnu ikke er indtrådt, og henviser til, at Danmark stadig har en dollarbeholdning på ca. ½ milliard kr.

11. – Efter at der på Harpsund-mødet i efteråret 1954 var blevet udpeget 9 varegrupper som egnede for fri samhandel i Norden, har det nordiske økonomiske samarbejdsudvalg udvalgt yderligere 10 varegrupper, hvor forudsætningerne for et fælles marked må anses for særlig gunstige. Iøvrigt er det konstateret, at der allerede består et fælles marked for 7–8 pct. af den nordiske samhandel, idet der for de pågældende varer i intet af de tre lande findes toldsatser eller kvantitative restriktioner.

Statistisk departement kommer i en undersøgelse over landbrugets likviditets- og gældsforhold til det resultat, at 115.000 eller knap 58 pct. af samtlige landbrugsejendomme er uden likvid kapital. Sættes likviditetsbehovet til godt 5 pct. af landbrugets kapital, var der i juni 1954 en likviditetsmangel i landbruget på 661 mill. kr.

Fhv. finansminister Thorkil Kristensen skriver i »Dagens Nyheder« om folkeforsikringskommissionens betænkning, at de forskellige indstillinger hviler på en urealistisk økonomisk vurdering.

13. – Indenrigs- og boligministeriet oplyser, at der siden gennemførelsen af byggestøtteloven 1946 og elementhusloven 1947 er givet tilsagn om statslån til et beløb af 3.126 mill. kr. Heraf er udbetalt 2.390 mill. kr., således at statens restforpligtelse ved udgangen af 1954 udgjorde 736 mill. kr., men dette beløb må forhøjes til ca. 1100 mill. kr., dels fordi foranstående prioritering normalt ikke opnås i det forudsatte omfang, dels som følge af stigning i byggeomkostningerne i opførelsesperioden.

18. – Mellem Danmark og Finland afsluttes en overenskomst om undgåelse af dobbeltbeskatning m.v.

I Thisted afholdes et stærkt besøgt møde om Hanstholm havn. En afstemning viser stor tilslutning til et forslag om et protesttog til folketinget og om fornødent skattenægtelse, hvis regeringen ikke erkender sin forpligtelse til at færdigbygge havnen.

22. – Færøernes forhandlinger med Sovjetunionen om levering af saltsild ender resultatløse. I fjor solgtes færøske sild for ca. 20 mill. kr. til Sovjetunionen. Medlem af landsstyret, Hakon Djurhuus, udtaler, at det er en udpræget færøsk interesse, at man fra dansk side snarest søger at få en regulær handelsaftale med Sovjetunionen, og at der øjensynligt ligger storpolitik bag det russiske afslag på tilbudet om køb af Færøsild.

25. – Udstedelsen af importbevillinger for rug og hvede indkøbt i udlandet efter den 23. juli suspenderes. Baggrunden er landbrugets hovedorganisationers ønske om forhandlinger om importstop for brødkorn, idet man frygter kraftige prisfald efter høst, fordi flere landmænd end normalt af likviditetsmæssige grunde må fremskynde salg af korn.

29. – Detailpristallet for juli stiger til 397 (juli 1914 = 100) mod 393 i april. En væsentlig årsag til stigningen er de høje priser for nye kartofler. Det lønregulerende særpristal beregnes til 395 mod 386 i januar, hvilket medfører, at såvel arbejdere som tjenestemænd får 2 portioner dyrtidstillæg fra henholdsvis 1. september og 1. oktober.

August 1955

2. – Nationalbankens valutabalance viser en nedgang i nettogælden til udlandet, nemlig fra 456 mill. kr. ult. juni til 425 mill. kr. ult. juli.

På et møde i landbrugsministeriet anbefaler landbrugets organisationer at fortsætte importstoppet for rug og hvede indtil videre. Importstoppet skal dog hæves, hvis priserne for dansk korn stiger over verdensmarkedspriserne. Fra landbrugets side udtales endvidere ønske om en låneordning for korn, liggende på landbrugernes egne lagre, men da dette formentlig ikke vil kunne gennemføres for indeværende høst, ønsker man subsidiært, at regeringen skal forhandle med bankerne og nationalbanken om en belåningsordning. Husmandsforeningerne tager det forbehold, at den fri import af foderkorn opretholdes.

Landbo- og husmandsforeningerne udtaler, at det nuværende lønreguleringssystem må afløses af et system, der tager hensyn til samfundets økonomiske vilkår og eksporterhvervenes muligheder, ligesom avancer og udbytter må stå i forhold til samfundets velstand; ellers tvinges landbruget til at søge kompensation for pris- og omkostningsstigninger gennem en forhøjelse af landbrugsvarernes priser på hjemmemarkedet.

9. – Fra London meddeles, at Danmark og Eire er de eneste lande uden for Commonwealth, der i 1956 vil få kul fra England. Fra dansk side oplyses, at der endnu ikke foreligger bindende tilsagn om leverancer i 1956.

10. – Det udenrigspolitiske nævn giver sin tilslutning til, at Danmarks gesandt i Moskva får titel af ambassadør. Initiativet til, at Danmark og Sovjetunionen gensidig ophøjer deres gesandtskaber til ambassader, er taget af Sovjetunionen.

I en artikel i »Dimmalætting« placeres ansvaret for, at Færøerne i år er blevet udelukket fra det russiske sildemarked, på de færøske myndigheder, idet der bl.a. henvises til, at den omstændighed, at der ingen dansk-russisk handelsaftale kom i stand, ikke forhindrede en rekordeksport af færøsk sild til Sovjet i 1954.

11. – Den dansk-spanske vareudvekslingsaftale er forlænget for tidsrummet 1. juli 1955 –30. juni 1956, idet der samtidig er gennemført en forhøjelse af enkelte kontingenter.

12. – Formanden for den radikale folketingsgruppe, Jørgen Jørgensen (Lejre), udtaler, at det radikale venstre ikke principielt er imod regeringssamarbejde med andre partier, men betimeligheden heraf må være bestemt af den politiske situation, og der er intet i den politiske situation, der giver det radikale venstre anledning til at ændre det standpunkt, det tog i 1953.

14. – Statsminister H.C.Hansen udtaler, at han overvejer visse spørgsmål vedrørende regeringens sammensætning, men det er hans opfattelse, at regeringen pånу vil møde folketinget i oktober som mindretalsregering.

16. – Det meddeles, at der mellem de private banker og nationalbanken er opnået enighed om en belåningsordning for korn til hjælp for landbrugere i likviditetsvanskeligheder, idet nationalbanken er villig til at genbelåne lagerkontrakter.

Økonomi- og arbejdsminister Krag giver vareforsyningsudvalget meddelelse om den danske regerings protest i anledning af, at Italien i strid med GATT-reglerne den 12. august har forhøjet tolden for visse ostesorter.

18. – De samvirkende Fagforbunds blad »Arbejderen« skriver, at fagbevægelsen ikke er fanatisk tilhænger af pristalsregulering og henviser til, at der før krigen ikke var pristalsregulering, men til gengæld kun 1-årige overenskomster.

20. – Landbrugsministeriet udsender officiel meddelelse om den nye låneordning for korn, hvorefter en landmand hos en kornhandler kan låne indtil 70 pct. af dagsprisen. Lånet skal være afviklet senest den 20. november. Bankerne har lovet kornhandelen at stille sig velvilligt m.h.t. at belåne kontrakterne, idet nationalbanken har givet tilsagn om genbelåning. Ministeriet gør imidlertid opmærksom på, at ordningens værdi for den enkelte landmand er betinget af, at omkostningerne dækkes af en mindst tilsvarende stigning i kornpriserne.

25. – Regeringen beslutter at nedsætte et udvalg til nærmere overvejelse af spørgsmålet om offentlighed i forvaltningen. Udvalget vil også tage stilling til en eventuel revision af loven af 2. februar 1866 om erklæringers meddelelse til ansøgere og klagere. Spørgsmålet blev rejst af Bertel Dahlgaard i forfatningskommissionen og er blevet aktuelt ved landsrettens kendelse om udlevering af interne referater fra aktieselskabsregistret til brug ved opklaring af »Danish Milk«-sagen.

30. – Ministeriet H.C.Hansen omdannes. Indenrigs- og boligminister Johs. Kjærbøl bliver boligminister og minister for Grønland, idet de hidtil under statsministeriet hørende forretninger vedrørende Grønland udskilles til et særligt ministerium, Carl Petersen overtager indenrigsministeriet og afløses som minister for offentlige arbejder af sekretær i De samvirkende Fagforbund, folketingsmand Kai Lindberg, og redaktør Ernst Christiansen udnævnes til minister uden portefeuille med henblik på udenrigspolitiske spørgsmål, herunder navnlig forholdet til FN og Europarådet.

Importforbudet for hvede ophæves, men importforbudet for rug opretholdes med den motivering, at bortset fra canadisk rug, der skal betales i dollars, er det endnu ikke muligt at købe udenlandsk rug billigere end den danske.

Byggestatistikken viser, at der i første halvår 1955 kun er påbegyndt et etageareal på 1.3 mill. m² mod 2.1 mill. m² i første halvdel af 1954.

September 1955

2. – Nationalbankens valutagæld er i august forøget med 6 mill. kr. til netto 431 mill. kr.

3. – Statistisk departement opgør industriens samlede investeringer i 1954 til 478 mill. kr. mod 408 mill. kr. i 1953.

4. – Borgmester Aksel Møller (k.f.) udkaster i en tale på Gavnø tanken om at modarbejde stigningen i leveomkostningerne ved at nedsætte skatterne.

5. – De samvirkende Fagforbunds blad »Arbejderen« skriver, at importregulering for den brede befolkning havde været en langt mere retfærdig løsning af valutaproblemet end de iværksatte foranstaltninger.

7. – På et nordisk udenrigsministermøde i Stockholm, hvor den danske regering repræsenteres ved minister Ernst Christiansen, diskuteres bl.a. spørgsmålet om atomenergiens anvendelse til fredelige formål. Man understreger vigtigheden af, at det planlagte organ for atomenergi bliver knyttet så nært som muligt til FN og fremhæver endvidere

betydningen af, at spørgsmålet om den radioaktive udstrålings virkninger bliver optaget på dagsordenen for den forestående plenarforsamling. Mødet udtaler som sin mening, at den forbedrede internationale situation burde kunne medføre, at FN's medlemskreds yderligere udvides.

DSB og de vesttyske forbundsbaners fælles teknikerudvalg angående fugleflugtslinien har afsluttet sit arbejde og afgivet betænkning. Den nødvendige kapital til fuld udbygning af fugleflugtslinien anslås til 90 mill. DM og 88 mill. kr.

Finansminister Kampmann bebuder i en tale på de almennyttige boligselskabers kursus, at der kan blive tale om visse lettelser for byggeriet, hvis den økonomiske situation udvikler sig, som regeringen venter, d.v.s. at man i indeværende år nærmer sig balance på valutaregnskabet og holder stillingen i første halvår 1956.

8. – Der afholdes nordisk statsministermøde i Stockholm, hvor man drøfter et forslag fra Nordisk Råds præsidium om uformelle forhandlinger mellem repræsentanter for regeringerne og præsidiet angående visse spørgsmål i forbindelse med Nordisk Råds arbejde. Statsministrene enes om at foreslå en fælles drøftelse i København i slutningen af oktober.

10. – En dansk landbrugsdelegation under ledelse af landbrugsminister Smørum ankommer til Moskva, indbudt af det russiske landbrugsministerium.

Det radikale venstre vedtager på et ekstraordinært landsmøde i Odense endeligt sit nye program, der blev forelagt på landsmødet i maj og senere har været til behandling i de lokale vælgerforeninger.

13. – Det meddeles, at regeringen vil stille valuta til rådighed til fuld indfrielse af Københavns kommunes dollarlån af 1927 og 1928, som forfaldt henholdsvis 1. juni 1952 og 1. maj 1953. Det drejer sig om knap 12 mill. $ eller ca. 81 mill. kr. Hermed vil alle restancer på samtlige danske dollarlån være afviklet. Ialt er der siden 1947 sket ekstraordinære betalinger på dollargælden på ca. 72 mill. $ eller ca. 500 mill. kr.

Finansminister Kampmann dementerer et bladforlydende om, at regeringen skulle være sindet at optage et udenlandsk lån til finansiering af en ny udvidelse af boligbyggeriet.

14. – Den amerikanske ambassadør overdrager den danske flåde den sjette og sidste af den gruppe af motortorpedobåde, der er blevet bygget her i landet for amerikansk regning i henhold til Off-Shore Procurement Program.

Det meddeles, at der er opnået enighed mellem de danske og engelske forhandlere om et forslag til baconoverenskomst for 1955–56, der er det sidste år under langtidskontrakten for bacon.

15. – Mellem Kielregeringen og Sydslesvigsk Vælgerforening er der afsluttet en overenskomst, hvorefter der nedsættes et udvalg, bestående af 13 repræsentanter for landdagens politiske partier og 2 for vælgerforeningen, til behandling af spørgsmål, der vedrører det danske mindretals interesser. Det drejer sig om en overgangsordning indtil næste landdagsvalg, da afskaffelsen af 5 pct.-klausulen giver mindretallet mulighed for at blive repræsenteret i landdagen.

På det 14. nordiske socialministermøde i København underskriver de fem landes socialministre den nordiske konvention om social tryghed, der betyder, at enhver nordisk borger, uanset hvilket af landene vedkommende opholder sig i, vil kunne oppebære alle de sociale goder, som er hjemlet i det pågældende lands lovgivning.

Andelsslagterierne og privatslagterierne godkender baconoverenskomsten med England for det kommende år fra 1. oktober. Hovedindholdet er, at den nuværende baconpris på 237 s 6 d forhøjes til 240 s, men hvis den engelske baconnotering sættes højere end 270 s, tilfalder hele merprisen herudover de danske producenter. For øjeblikket er gennemsnitsnoteringen i London for dansk bacon 326 s pr. cwt., hvilket giver en merfortjeneste på ca. 110 øre pr. kg. Endvidere er der i overenskomsten fastsat et maksimumskvantum på 208.000 tons, hvilket regnes at svare til leveringsmulighederne, mod 240.000 tons for 1954–55.

Fhv. udenrigsminister Ole Bjørn Kraft meddeler det konservative folkepartis folketingsgruppe, at han ikke ønsker genvalg som gruppens formand ved det nye folketingsårs begyndelse. Motiveringen er mangel på tid på grund af internationalt arbejde, bl.a. indenfor Moralsk Oprustning-bevægelsen.

17. – Efter sin hjemkomst fra sin rejse i Sovjetunionen udtaler landbrugsminister Smorum, at det er hans indtryk, at Sovjetunionens tilbageholdenhed m.h.t. køb i Danmark først og fremmest skyldes, at Danmark efterhånden har oparbejdet et tilgodehavende i Sovjetunionen på 35–40 mill. kr.

22. – Importforbudet for rug ophæves.

Fra 1. oktober bliver smøreksporten til England fri, og dette ventes at ville medføre en væsentlig prisforhøjelse for dansk smør. Mejeribrugets Smøreksportudvalg har derfor besluttet fra 29. september at forhøje afregningstallet med 65 øre til 7 kr. pr. kg.

23. – Vareforsyningsudvalget giver tilslutning til, at liberaliseringen af dollarimporten udvides fra 38 til 55 pct. M.h.t. liberaliseringen over for Vesteuropa foreslår regeringen, at man afslår O.E.E.C.'s anmodning om en udvidelse af den danske liberalisering fra 78 til 90 pct. med den motivering, at en hel del lande i Europa gør liberaliseringen af de varer, vi er interesseret i at udføre, illusorisk ved stadig at opretholde statshandel, toldskranker o.s.v. Spørgsmålet henvises til behandling i partierne.

24. – Statsminister H.C.Hansen udtaler, at det trods den sidste tids forbedring af valutabalancen er regeringens hensigt at fastholde en stram finanspolitik, men dette udelukker efter regeringens opfattelse ikke, at man samtidig kan tage fat på reformopgaverne: skattereform, skolereform, folkepensionering, sikring af uddannelsesmulighederne for de store årgange af unge.

25. – Smede- og maskinarbejderforbundets formand, folketingsmand Hans Rasmussen, udtaler, at det radikale venstre gang på gang går på tværs af fagbevægelsens interesser, og at det politiske samarbejde med dette parti derfor kan blive for dyrt, selv om det giver betydelige fordele at være herre over administrationsapparatet.

27. – Trafikminister Kai Lindberg får i et ministermøde tilslutning til et forslag om at søge finansudvalget om en bevilling på 3 mill. kr. til fortsættelse af arbejdet på Hanstholm havn.

28. – På grund af nye uroligheder i Klaksvig, hvorunder rigsombudsmanden og landslægen forhindres i at forlade øen og holdes indespærret på politistationen, beslutter regeringen at sende fregatten »Rolf Krake« til Færøerne med politiforstærkning. Finansminister Kampmann ankommer med flyvemaskine til Thorshavn, hvor han forhandler med rigsombudsmanden.

29. – Den britiske udstilling i København åbnes af kong Frederik.

30. – »Rolf Krake« ankommer til Færøerne.

I vareforsyningsudvalget tager konservative og radikale regeringens standpunkt, at man ikke for øjeblikket kan udvide liberaliseringen af importen fra Vesteuropa, til efterretning, medens venstre ønsker liberaliseringen fortsat.

Oktober 1955

1. – Fregatten »Rolf Krake« ankommer til Klaksvig, og politistyrken landsættes. Lidt før midnat afbrydes lysforsyningen, og politiet trækker stavene og rydder havnepladsen for demonstranter.

Finansminister Kampmann ankommer til Thorshavn.

2. – Klaksvigs Arbejdsmannafelag proklamerer 24 timers generalstrejke som protest mod politiets tilstedeværelse.

3. – Nationalbankens valutastilling er i september forbedret med 77 mill. kr., men heri indgår 25 mill. kr. i afdrag på den vesttyske

flygtningegæld, og 17 mill. kr. repræsenterer det amerikanske Ford-selskabs betaling for de dansk ejede aktier i det svenske Ford-selskab.

4. – I sin redegørelse ved begyndelsen af det nye folketingsår bebuder statsminister H.C. Hansen en drøftelse med erhvervene om prisudviklingen, men erklærer, at det ikke er hensigten at gribe ind over for aftalen om lønregulering efter pristallet. Med hensyn til lovgivningsarbejdet nævner statsministeren, at der i forbindelse med behandlingen af skattereformforslagene vil blive søgt udarbejdet et forslag om skat ved kilden, at tiden er inde til en systematisering af motorafgifterne, og at lovgivningen om præmiering af opsparing og vareforsyningsloven vil blive foreslået forlænget. Desuden vil der bl.a. blive fremsat forslag om fremme af arbejdet med udnyttelsen af atomenergien og om en ny lærlingelov, og skoleforslagene vil blive genfremsat. Endelig vil regeringen på grundlag af det radikal-socialdemokratiske fællesforslag i folkeforsikringskommissionen fremsætte forslag om en begyndende folkepension, men ved fastlæggelsen af tidspunktet for reformens ikrafttræden må der tages hensyn til landets økonomiske situation, ligesom der må sikres fuld økonomisk dækning.

Folketinget genvælger Gustav Pedersen (s.) til formand, Arnth Jensen (v.), Halfdan Hendriksen (k.f.) og Jørgen Jørgensen (Lejre) (r.v.) til henholdsvis 1., 2. og 3. næstformand.

Den konservative folketingsgruppe vælger fhv. minister, borgmester Aksel Møller til formand i stedet for Ole Bjørn Kraft.

Politiet foretager anholdelser i Klaksvig.

Finansminister Kampmann vender tilbage fra Færøerne.

5. – I folketinget genfremsætter undervisningsminister Bomholt forslag om ændringer i lov om folkeskolen og forslag til lov om gymnasier. Efter forslagene oprettes en grundskole fælles for alle børn, en 3-årig hovedskole delt i en boglig og en praktisk linie, en 2-årig realskole og et 4-årigt gymnasium. Forslaget forudsætter, at der indføres et 8. skoleår. Reformen tilsigter en udjævning af forskellen mellem byskole og landsbyskole.

Handelsminister Lis Groes genfremsætter forslag om ændringer i bankloven og fremsætter forslag om forlængelse af loven om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer. Hun oplyser, at importen af personautomobiler, der i 1952 udgjorde 10.600, i 1953 26.000 og i 1954 36.000, i de første 8 måneder af 1955 er faldet til 21.000 mod 26.000 i samme tidsrum i fjor.

Justitsminister Hans Hækkerup genfremsætter forslag om ændringer i rets- og politikredsinddelingen og forslag om ændringer i svangerskabslovgivningen.

Bertel Dahlgaard fremsætter på det radikale venstres vegne forslag om nedsættelse af et udvalg til at overveje, hvad der kan gøres for at koordinere statens, nationalbankens og organisationernes politik, forslag om fremme af udbyttedeling og forslag om at bemyndige statsministeren til at bestemme, at arbejdskonflikter, der truer omfattende samfundsinteresser, skal afgøres ved voldgift.

Den kommunistiske folketingsgruppe fremsætter forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler mod prisstigningerne og om hjemsendelse af værnepligtige, der har gjort tjeneste i 12 måneder.

Lederen af det republikanske parti på Færøerne, Erlendur Patursson, meddeler, at hans parti har anmodet regeringerne i England, Norge og Island om at henvende sig til den danske regering for at få fregatten »Rolf Krake« og det danske politi fjernet fra Klaksvig.

7. – Erlendur Paturssons anmodning om at intervenere i Klaksvig-sagen afvises af den islandske regering, og i det norske udenrigsministerium erklærer man, at sagen er et indre dansk anliggende.

8. – Undervisningsministeriet nedsætter et udvalg til at udarbejde forslag om en revision af radiospredningsloven.

12. – Ved Østre Landsrets dom i Sjóvinnubank-sagen skærpes straffene for tre af de fem tiltalte. Fhv. bankdirektor Thorstein Petersen får straffen forhøjet fra 4 til 8 måneders fængsel og frakendes for bestandig retten til at drive sagførervirksomhed.

Færøernes lagmand, Kr. Djurhuus, der har ført forhandlinger om en engelsk bankkredit på 20 mill. kr. til bygning af trawlere i England, får meddelelse om, at overvejelserne vedrørende lånebegæringen er suspenderet under hensyn til de i øjeblikket herskende forhold på Færøerne.

Handelsministeren overdrager til monopoltilsynet at iværksætte en undersøgelse af priser og avancer på fødevarer.

Regeringen udpeger højesteretsdommer Ernst Colov til formand i et udvalg, der skal behandle spørgsmålet om offentlighed i administrationen.

18. – Folketingets åbningsdebat begynder med taler af Poul Hansen (Kalundborg) (s.), Erik Eriksen (v.), Aksel Møller (k.f.) og Bertel Dahlgaard (r.v.). Aksel Møller er inde på spørgsmålet om skattelettelse som middel mod inflationen, og både han, Erik Eriksen og Bertel Dahlgaard kritiserer finansministeriets overenskomst med Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund om, at statens løse kontorpersonale skal indmelde sig i H. og K.'s arbejdsløshedskasse.

19. – I folketingets spørgetime opfordrer A. C. Normann (r.v.) socialministeren til at stille forslag om en ændring i arbejderbeskyttelsesloven, så at det bliver muligt for unge mennesker under 18 år at forrette budtjeneste i bagerier på søn- og helligdage.

Under folketingets fortsatte åbningsdebat udtaler Aksel Larsen (k.), at faren for, at Nordisk Råd skal komme til at virke som en udvidelse af Atlantpagten, er blevet betydeligt forringet, og han deler derfor håbet om, at Finland nu vil slutte sig til Nordisk Råd. Endvidere taler Viggo Starcke (rf.), der foreslår en dagsorden, hvori tinget beklager, at regeringen har modsat sig øget liberalisering, grønlænderen Augo Lynge, der håber, at oprettelsen af ministerium for Grønland kun må være en midlertidig ordning, samt repræsentanten for det tyske mindretal Hans Schmidt.

20. – Statsminister H. C. Hansen replicerer til partiernes politiske ordførere under åbningsdebatten. Han afviser Aksel Møllers tanke om skattelettelser og meddeler, at finansministeren vil opsige overenskomsten med H. og K. Ved afslutningen af debatten forkastes Starckes dagsorden med 93 stemmer (s., r.v. og k.) mod 42 (v. og rf.), medens 28 (k.f.) undlader at stemme.

Handelsminister Lis Groes fremsætter forslag om uændret forlængelse af vareforsyningsloven, der udløber den 15. december, idet hun bl.a. henviser til, at loven ikke har hindret en fortsat liberalisering af udenrigshandelen. I februar liberaliseredes 38 pct. af dollarimporten, og man er nu i færd med at øge denne liberalisering til 55 pct. Endvidere er liberaliseringen overfor EPU-området den 1. juli forøget fra 76 til 78 pct.

Chefen for hærstaben, generalmajor Erik Kragh, advarer mod den optimisme, der er opstået efter Geneve-mødet.

21. – Finansminister Kampmann genfremsætter skattereform-forslagene med undtagelse af forslaget om ejendomskyld til staten, der vil blive revideret med hensyntagen til grundskyldskommissionens betænkning. Han giver en redegørelse for »skat ved kilden«-systemet, som regeringen ønsker indført i forbindelse med skattereformen.

På venstres vegne fremsætter Marius Buhl forslag til lov om folkeskolen og forslag til lov om gymnasieskolen. Efter disse forslag skal folkeskolen bestå af 7 udelte klasser, dog således, at der bliver mulighed for at gå over i en 4-årig realskole allerede fra 6. klasse. Til gymnasiet, der bliver 3-årigt, bliver der adgang fra 3. eller 4. realklasse.

Dansk Dampskibsrederiforening, Grosserer-Societetets Komite, Industrirådet og Landbrugsrådet advarer i en henvendelse til regering og folketing mod en forceret gennemførelse af folkepensionen.

Dansk Arbejdsgiverforening vil under de forestående overenskomstforhandlinger foreslå, at den automatiske lønregulering efter pristallet afløses af en ordning, der giver hver af parterne adgang til een gang inden for den 2-årige overenskomstperiode at kræve regulering, hvis pristallet forrykkes ud over bestemte intervaller.

23. – På mødet på Store Kro ved Fredensborg den 22. og 23. oktober mellem Nordisk Råds præsidium og regeringsmedlemmer fra Danmark, Island, Norge og Sverige oplyses om arbejdet for et nordisk fællesmarked, at man foreløbig har behandlet en række varer, der kan indgå i en toldunion med 30 pct. af den internordiske handel. Der arbejdes videre med en gruppe andre varer, så man kommer op på 55 pct., men eksperter skønner, at man skal op på 60 til 70 pct. for at få en nordisk toldunion godkendt af GATT, og der foretages derfor supplerende undersøgelser på maskinindustriens område, der dækker 10–12 pct. af den internordiske samhandel. En foreløbig rapport om arbejdet skal forelægges Nordisk Råd på den kommende session.

Dansk Samlings landsråd bemyndiger hovedbestyrelsen til at indsamle underskrifter på en partianmeldelse med det næste folketingsvalg for øje.

25. – På NATO's udenrigsministermøde i Paris udtaler stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, at man må være forberedt på voksende vanskeligheder m.h.t. offentlighedens forståelse af, at aggressionsfaren stadig vil være til stede, hvis årvågenheden svækkes.

Socialminister Strøm fremsætter forslag om samordning af foranstaltninger vedrørende erhvervshæmmede og forslag om en særlig ydelse (100 kr. til enlige, 150 kr. til ægtepar) til alders- og invalidepensionister m.fl., og kirkeminister Bodil Koch fremsætter forslag om en ændring i menighedsrådsloven, der giver ministeriet øget indflydelse på besættelsen af hvert 10. præsteembede, der bliver ledigt.

27. – Folketinget foretager 1. behandling af skattereform-forslagene og forslaget om forlængelse af vareforsyningsloven.

28. – Folketinget behandler en forespørgsel fra venstre og konservative om finansministeriets overenskomst med Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund. Finansminister Kampmann forsvarer overenskomsten, men meddeler, at han den 22. oktober har opsagt den, da der i folketinget har vist sig flertal mod bestemmelsen om obligatorisk arbejdsløshedsforsikring. Debatten munder ud i en almindelig diskussion om erhvervs- og arbejder-organisationernes tilskud til partierne.

Detailpristallet stiger til 405 (juli 1914 = 100) mod 397 i juli.

Det meddeles officielt, at den udvidede dollarliberalisering træder i kraft den 1. november.

30. – I en O.E.E.C.-rapport udtales, at Danmark bør opgive sin vægring ved at optage udenlandske lån.

November 1955

2. – Folketinget begynder 1. behandling af regeringens og venstres skoleforslag. I debatten inddrages også Askov-udvalgets forslag om udelt 7-årig folkeskole, som Jørgen Jørgensen (Lejre) (r.v.) er talsmand for.

Nationalbankens valutagæld er i oktober forøget med 17 mill. kr., men uden indfrielsen af restgælden på Københavns Kommunes dollarlån ville der have været en valutafremgang på 65 mill. kr.

Ved byrettens dom i Danish Milk-sagen frifindes hrs. Leif Gamborg, direktør Svend Abrahamsen og hrs. Svend Allin, medens direktør Markvad Grubbe og direktør, folketingsmand Arne Stæhr Johansen hver idømmes 20 dagbøder a 30 kr. Sagens omkostninger, herunder 12.000 kr. til hver af de 5 forsvarere, skal udredes af det offentlige.

4. – Ved folketingets 1. behandling af det radikale venstres forslag om et udvalg til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer giver finansminister Kampmann tilslutning til forslaget, der også møder større eller mindre velvilje fra de 4 store partiers ordførere.

Der meldes om sprængstofattentat mod en bygning i Klaksvig, der blev benyttet som lager af politiet.

6. – 6 medlemmer af finansudvalget vender hjem fra Grønland, hvor de i Mestersvig har

besøgt mineanlægget. Det oplyses, at den regelmæssige udvinding af bly og zink begynder i februar 1956.

9. – Birmas ministerpræsident U Nu ankommer til Danmark på officielt besøg.

Det radikale venstres forslag om fremme af udbyttedeling får ved 1. behandling i folketinget en i det hele og store velvillig modtagelse af arbejds- og økonominister Krag og partiernes ordførere. Hans Rasmussen (s.) tilbyder at gå ind for forslaget, hvis det radikale parti vil opgive deres forslag om tvungen voldgift, men får afslag.

Lærlingekommissionen af 1952 afgiver betænkning med forslag om en ny lærlingelov.

10. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til ligningslov for skatteåret 1956/57, forslag om ensartede beskatningsregler for gevinster ved lotterispil og forslag om forlængelse for 2 år af lov om præmiering af opsparing med den ændring, at indskud på præmiekonto frit kan hæves efter indskudsårets udløb, idet dog præmien i sådanne tilfælde bortfalder. Endvidere fremsætter finansministeren forslag om at lovfæste og udvide atomenergikommissionens virksomhed. Det danske program omfatter opførelse og drift af 2 forsøgsreaktorer, som skal anbringes ved Risø. Desuden har kommissionen indledt forberedende forhandlinger om erhvervelse af en amerikansk forsøgsreaktor.

Thisted Knudsen fremsætter på venstres vegne forslag om den amtskommunale beskatning. Forslaget er enslydende med det den 26. april fremsatte.

På et repræsentantskabsmøde i De samvirkende Fagforbund opfordrer formanden Ejler Jensen til en undersøgelse af virkningerne af en kronehævning. Repræsentantskabet vedtager en udtalelse, der fastholder, at overenskomster af længere varighed må forbindes med lønreguleringsventiler. Der kræves nedsættelse af hjemmemarkedsprisen for landbrugsprodukter, og det havdes, at en reduktion af arbejdstiden er mulig.

11. – Statsminister H. C. Hansen indbyder erhvervsorganisationerne og andre, deriblandt nationalbanken, til en drøftelse af prisudviklingen. Mødet skal finde sted den 22. november.

Socialminister Strøm fremsætter forslag om folkepension i overensstemmelse med socialdemokratiets og det radikale venstres fælles indstilling i folkeforsikringskommissionen (se 30/6). Udgifterne foreslås dækket ved hjælp af et særligt folkepensionsbidrag i form af en fast procent af den skattepligtige indkomst efter fradrag af 1000 kr. og således, at der ikke opkræves bidrag under 20 kr. årlig. Efter forslaget skal udbetalingen af folkepensionen begynde den 1. juli 1957, og folkepensionsbidraget skal opkræves fra 1. april samme år. For finansårene 1957/58 og 1958/59 fastsættes bidragsprocenten til 1½. Tjenestemænd under stat og kommune og koncessionerede virksomheder m.v. foreslås undtaget fra lovens område både m.h.t. adgang til folkepension og m.h.t. pligt til at betale bidrag.

Anklagemyndigheden har besluttet at anke dommene i Danish Milk-sagen og at foretage en politimæssig undersøgelse mod kontorchef Gregers Backhaus, handelsministeriet, vedrørende hans vidneforklaring i byretten.

15. – Poul Møller fremsætter på de konservatives og venstres vegne forslag om forskudsvis indbetaling af skat. Formålet er gennem skattefradragsretten at modvirke den høje marginalbeskatning af svingende indkomster.

Det radikale venstres forslag om voldgift i arbejdsstridigheder, der truer omfattende samfundsinteresser, får ved 1. behandling en velvillig modtagelse af venstre og konservative, medens såvel økonomi- og arbejdsminister Krag som de socialdemokratiske fagforeningsmænd Carl P. Jensen og Hans Rasmussen går stærkt imod forslaget.

Fhv. statsminister Erik Eriksen (v.) hævder, at de udtalelser, som formanden for De samvirkende Fagforbund, Ejler Jensen, har fremsat om kronehævning, har fremkaldt en voldsom spekulation i kronen, og opfordrer statsministeren til at udtale sig.

I retten i Thorshavn afsiges en række domme i Klaksvigsagen. Af de 3, der under sagen har været betragtet som hovedmændene i ulovlighederne, får havnemester Fischer Hei-

nesen 1 ½ års fængsel og næstformand i kommunestyret Viggo Joensen ½ års fængsel, medens fiskevrager Jens Chr. Simonsen frifindes.

16. – Handelsminister Lis Groes og økonomi- og arbejdsminister Krag erklærer, at regeringen ikke har planer om en kronehævning.

Ragnhild Andersen genfremsætter det kommunistiske forslag om gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning.

Folketingets ombudsmand kritiserer landsskatterettens langsomme ekspedition og afviser Grossistsammenslutningen af 1930's klage over finansministeriets overtræk i nationalbanken.

Generaldirektørerne for D.S.B. og de vesttyske forbundsbaner indstiller til de respektive trafikministerier, at 1. etape af fugleflugtslinien, automobilfærgen Rødby–Puttgarten, gennemføres hurtigst muligt.

Bestyrelserne for dagbladene »Dannevirke«, Haderslev og »Heimdal«, Aabenraa, meddeler, at der vil blive forelagt de respektive generalforsamlinger forslag om en sammenslutning af de to virksomheder med det formål at rationalisere driften af de gamle sønderjydske dagblade.

17. – Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt regeringens forslag om en særlig ydelse til alders- og invaliderentenydere m.fl.

Finansudvalget bevilger 3 mill. kr. til istandsættelse og videre udbygning af Hanstholm havn.

20. – Fra Færøerne meldes om et attentatforsøg på lagmand Kr. Djurhuus i Tverå.

21. – Det meddeles, at medlem af Færøernes landsstyre, Hakon Djurhuus, i sit hus i Klaksvig, der er udlejet til, men endnu ikke taget i brug af politiet, har fundet en dynamitbombe med delvis udbrændt lunte.

22. – Regeringens møde med repræsentanter for erhvervenes organisationer m.fl. indledes med en redegørelse for den økonomiske situation af økonomi- og arbejdsminister Krag.

I den officielle meddelelse om mødet hedder det, at det var den almindelige opfattelse, at en fortsat styrkelse af valutastillingen var påkrævet, og at en lempelse af den strenge finans- og kreditpolitik for tiden er umulig. Statsminister H. C. Hansen udtaler efter mødet, at det har været en gavnlig meningsudveksling, som dog ikke indeholdt noget incitament til en samlet plan, og regeringen har ikke i øjeblikket planer om indgreb.

Ninn-Hansen (k.f.) fremsætter forslag om ændring i lov om tipning, således at en større del af tipstjenestens overskud end hidtil tilfalder idrætten.

23. – Indenrigsminister Carl Petersen fremsætter forslag til lov om sygeplejersker. Det foreslås bl.a., at betegnelsen »sygeplejerske« skal være forbeholdt autoriserede sygeplejersker.

Folketinget begynder 1. behandling af folkepensionsforslaget. Det får tilslutning fra socialdemokratisk og radikal side. Lorentzen (v.) udtaler, at forslaget har hans partis store interesse, men man må søge at tilvejebringe dækning for de nye udgifter ved besparelser. Poul Møller (k.f.) erklærer, at man fra konservativ side er imod tanken om, at alle gamle skal forsørges af staten, og mener, at forslagets gennemførelse vil svække opsparingen. Han betvivler også, at tidspunktet for lovens ikrafttræden er rigtigt valgt. Ragnhild Andersen (k.) anbefaler det kommunistiske partis forslag og Søren Olesen (rf.) vender sig imod, at man vil tage fra de unge og give til de ældre og mener, at der er andre opgaver, der trænger sig stærkere på.

24. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen fremsætter forslag om ændringer i loven om Nordisk Råd (i anledning af Finlands tilslutning til rådet.)

Weikop fremsætter på de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om en omlægning af omsætningsafgiften af manufakturvarer fra engrosleddet til detailleddet.

Under den fortsatte debat om folkepensionen går fhv. finansminister Thorkil Kristensen (v.) imod forslaget. Han advarer mod folkepensionens konsekvenser for opsparingen og

udtaler, at inden forslaget kan komme til endelig behandling i tinget, må statens pensionsordning ændres. Socialminister Strøm replicerer, og finansminister Kampmann vender sig imod udtalelserne om, at der vil blive tale om mindre opsparing.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslaget om forlængelse af loven om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.

25. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til finanslov for finansåret 1. april 1956 – 31. marts 1957. De samlede drifts- og anlægsudgifter er anslået til 4330 mill. kr. og driftsindtægterne til ca. 4800 mill. kr., hvilket giver et overskud på ca. 470 mill. kr. Dette svarer omtrent til det, der nu regnes med for 1955–56, og er ca. 200 mill. kr. mere end i 1954–55. Budgettet er imidlertid opstillet på grundlag af lønninger og priser pr. 1. oktober, og der må til foråret regnes med yderligere 2 a 3 portioner dyrtidstillæg til arbejdere og tjenestemænd i henhold til januar-pristallet. Hvis overskuddet skal fastholdes, vil det derfor være nødvendigt at gennemføre besparelser eller skaffe nye indtægter til et beløb af 50–75 mill. kr. Til finansiering af underskuddet på statens kapitalbudget vil der i indeværende finansår udover overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet kræves godt 500 mill. kr. mod ca. 870 mill. kr. i 1954–55. Foruden at der gennem afgiftsforhøjelser, besparelser og begrænsning af statsstøttede investeringer er sket en reduktion af den indenlandske efterspørgsel, er statens udbetalinger altså også reduceret, således at det skulle være væsentligt lettere at holde udviklingen på penge- og kapitalmarkedet under effektiv kontrol.

Det radikale venstres forslag til beslutning om nedsættelse af et udvalg til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer vedtages af folketinget med 99 stemmer mod 6 (k.); 6 (rf.) undlader at stemme. Forinden er forslaget undergået nogle ændringer. Bl.a. er fristen for afgivelsen af formandsskabets rapport til finansministeren og folketinget udskudt fra 1. februar til 1. marts 1956, og udvalgets medlemstal – udover formandsskabet på 5 medlemmer – er forøget fra 7 til 18.

Det færøske landsstyre meddeler, at det, efter at der ved forstanderskabets medvirkning er skaffet indkvartering i Klaksvig til den nødvendige politistyrke, ca. 30 mand, kan anbefale, at fregatten »Holger Danske« tager på fiskeriinspektion som oprindelig planlagt. Statsminister H. C. Hansen oplyser, at regeringen har meddelt formændene for de demokratiske grupper i folketinget, at det var regeringens opfattelse, at man herfra burde følge landsstyret, og at der fra alle partiers side blev givet tilslutning hertil.

29. – I en ny dansk-polsk vareudvekslingsaftale for kalenderåret 1956 er de vigtigste polske eksportkontingenter 600.000 tons kul og 100.000 tons koks. Herudover indeholder aftalen polske eksportkontingenter til en samlet værdi af ca. 35 mill. kr. Den danske eksportliste indeholder kontingenter til en værdi af ca. 85 mill. kr.

Folketingets præsidium beslutter at modtage en indbydelse fra den øverste Sovjet til at lade et antal folketingsmedlemmer aflægge besøg i Sovjetunionen.

Kirkeminister Bodil Kock fremsætter forslag om, at indtil halvdelen af udgifterne ved en kirkes opførelse skal kunne dækkes ved lån, der forrentes og afdrages gennem den kirkelige ligning.

Tholstrup fremsætter på retsforbundets vegne forslag om, at den del af motorafgifterne, der henstår ubenyttet ved udgangen af et finansår, skal anbringes i værdipapirer, som kan realiseres, hvis vejfonden behøver likvide midler udover de løbende indtægter til afholdelse af vejudgifter.

Folketinget nægter et kommunistisk forslag om ændringer i byggestøtteloven overgang til 3. behandling med 119 stemmer mod 8 (k.) og forkaster det kommunistiske forslag til beslutning om forholdsregler mod prisstigningerne med 120 stemmer mod 8 (k.)

Landbrugsminister Smørum udtaler på et møde i Vemb, at der måske vil blive valg til foråret.

30. – Statsminister H. C. Hansen udtaler, at regeringen ikke tilsigter, tilstræber eller ønsker valg.

December 1955

1. – Folketinget begynder 1. behandling af finanslovforslaget med indlæg af partiernes ordførere.

2. – Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om en ny adoptionslov. Efter forslaget skal der kun være een adoptionsform, den »stærke«, med fuld og gensidig arveret mellem adoptivforældre og adoptivborn og ingen arveret mellem barnet og dets virkelige forældre.

Under den fortsatte finanslovdebat udtaler trafikminister Kai Lindberg, at man i ministeriet overvejer en ordning med billige rejser på D.S.B. for alle over 65 år i perioden fra midt i januar til slutningen af marts. Finansminister Kampmann udtaler, at en forhøjelse af renten for tidligere ydede byggestøttelån er under overvejelse.

Nationalbankens valutastilling er i november forbedret med godt 80 mill. kr., hvorefter nettogælden til udlandet udgør 290 mill. kr.

3. – De samvirkende Fagforbunds blad »Arbejderen« skriver, at de radikales forslag om tvungen voldgift i arbejdskonflikter ikke kan opfattes som andet end en hån mod og direkte udfordring til dansk fagbevægelse.

5. – Der udstedes eksportforbud for kartofler.

6. – Ved vareforsyningslovens 2. behandling vedtages det, at varer ikke kan overføres fra fri til bunden liste uden vareforsyningsudvalgets tilslutning, og at ankenævnets kendelser kan indankes for domstolene. Derimod forkastes venstres og de konservatives forslag om at ophæve handelsministerens bemyndigelse til at iværksætte rationeringer, fordelingsordninger og produktionsreguleringer.

Folketinget foretager 2. behandling af forslag til ligningslov og vedtager bl.a., at den foreslåede begrænsning af fradragsretten for vedligeholdelsesudgifter i en- og tofamilieshuse skal bortfalde.

7. – Det meddeles, at en dansk delegation har opnået, at Italien som kompensation for den uvarslede forhøjelse af ostetolden nedsætter tolden på fjerkræ, æg, cementmaskiner m.m. (se 16/8).

Det meddeles, at partiernes folketingsgrupper (undt. den kommunistiske) har givet tilslutning til, at justitsministeren indstiller landssvigere, der endnu afsoner livsstraffe, til benådning. Det er hensigten, at de 58 landssvigere, der endnu sidder i fængsel, skal loslades over en 5-årig periode.

8. – Det udenrigspolitiske nævn tiltræder, at Danmark anerkender Østrigs vedvarende neutralitet.

Landbrugsrådet protesterer mod eksportforbudet for kartofler.

9. – Socialminister Strøm fremsætter forslag om, at lærlinge får adgang til at deltage i søn- og helligdagsarbejde i bagerier og konditorier og personer under 18 år adgang til at udføre budtjeneste på søn- og helligdage.

Under finanslovsdebatten oplyser ministeren for Grønland, Johs. Kjærbøl, at der er planer om at udvide kulproduktionen på Grønland til 35–40.000 tons, så den kan dække hele Grønlands forbrug. Han afviser et forslag af Fr. Lynge om at gøre Grønland til et egentligt amt i Danmark.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslaget om ændringer i loven om Nordisk Råd og forslag til ligningslov for 1956–57. Desuden færdigbehandles forslaget om forlængelse af vareforsyningsloven, der vedtages med 81 stemmer mod 6 (rf.), medens 67 (v., k.f. og k.) undlader at stemme. Det kommunistiske forslag til beslutning om hjemsendelse af værnepligtige, der har gjort tjeneste i 12 måneder, forkastes med 109 stemmer mod 8 (k.), medens 18 (r.v. og rf.) undlader at stemme.

10. – Udenrigsministeriet meddeler, at Sovjetunionens regering har indbudt stats- og udenrigsminister H.C. Hansen til at besøge Sovjetunionen. Besøget ventes at finde sted i marts 1956.

Der er opnået enighed om en forlængelse af den gældende vareudvekslingsaftale mellem Danmark og Vesttyskland for 1956.

Folketingets ombudsmand har fra 1. april, da institutionen blev oprettet, til 1. november modtaget 478 sager, af hvilke 341 er afgjort. I 4 tilfælde er der gjort henstilling til administrationen om at ændre trufne afgørelser, og i 11 tilfælde har ombudsmanden fremsat udtalelser om sit syn på de pågældende sager.

13. – Handelsminister Lis Groes fremsætter forslag om ændring i lovene om avancebegrænsning og om tilbagebetaling af fortjeneste ved erhvervsvirksomhed i tysk tjeneste. Formålet er at skaffe hjemmel til at afskære yderligere indsigelser mod de afsagte kendelser, således at hele denne administration kan endeligt afvikles. Ministeren oplyser, at der er undersøgt ca. 60.000 forhold, og at revisionsudvalget indtil 30. september havde statueret tilbagebetalingspligt i ca. 10.000 sager. Der er afsagt kendelser om tilbagebetaling af ialt 313 mill. kr. Heraf var pr. 31. marts indgået 111 mill. kr., medens 34 mill. kr. er afskrevet som tabt.

14. – Folketinget færdigbehandler forslag om udvidelse af landsskatteretten og forslag om ratifikation af den internationale færdselskonvention, der begge vedtages enstemmigt.

Til formand for udvalget til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer er valgt professor, dr. oecon. Kjeld Philip. Formandskabet består iøvrigt af nationalbankdirektør S. Hartogsohn, direktør Jens Toftegaard, lektor, cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen og professor, dr. oecon. P. Nyboe Andersen.

15. – Ved 1. behandling af det konservative forslag om omlægning af omsætningsafgiften af manufakturvarer forkastes et kommunistisk forslag om øjeblikkelig ophævelse af afgiften med 76 stemmer (s. og r.v.) mod 14 (k. og rf.), medens 59 (v. og k.f.) undlader at stemme. Iøvrigt afvises de konservatives forslag af finansministeren.

Ved 1. behandling af adoptionsloven udtaler justitsminister Hans Hækkerup sin skuffelse over, at næsten alle ordførere har taget forbehold overfor tanken om at indføre kun een form for adoption.

16. – I Atlantpagtens ministerråd foreslår stats- og udenrigsminister H. C. Hansen at holde et stort ungdomsstævne for at give alliancens ungdom forståelse af, hvad demokratierne har at byde deres borgere i modsætning til de totalitære regimer.

Inden folketinget tager juleferie, færdigbehandler det en række lovforslag, deriblandt forslaget om en atomenergikommission, og afslutter 1. behandling af finanslovforslaget.

Finansudvalgets flertal (s. og r.v.) giver tilslutning til, at DSB forsøgsvis indfører den ordning, at alle over 65 år på de trafiksvage dage i perioden 16. januar–21. marts på strækninger over 50 km kan foretage tur-returrejser på enkeltbillet.

17. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen fremsætter i radioen nogle udtalelser om NATO-mødet i Paris. På mødet blev der peget på visse mangler ved det danske forsvar og gjort visse henstillinger om forbedringer og om forøgelse af forsvarsomkostningerne, men statsministeren gjorde opmærksom på, at det ikke vil være realistisk at vente, at Danmark kan øge sit forsvarsbudget.

19. – Det meddeles, at en dansk handelsdelegation i Kina under ledelse af direktør Axel Gruhn har sluttet kontrakter til et beløb af ca. 1 mill. £, og at der er udsigt til flere kontrakter.

Ifølge Det landøkonomiske Driftbureau er landbrugets forrentningsprocent faldet fra 6.7 i høståret 1953/54 til 4.1 i 1954/55.

Direktøren for forsvarets bygningstjeneste, oberstløjtnant Jagd, oplyser, at der i de sidste 3 år hver dag er afleveret 2–3 bygninger til forsvaret. Ialt er der i de 3 år anvendt mere end ½ milld. kr. til forsvarets bygge- og anlægsvirksomhed. Den største del er betalt af NATO.

21. – Landbrugsministeriet ophæver eksportforbudet for kartofler.

Folketingets ombudsmand besvarer Kgl. Dansk Automobil Klubs spørgsmål om anvendelsen af motorafgifternes provenu, som han finder lovlig.

De samvirkende Fagforbunds formandsmøde afviser arbejdsgiverforeningens forslag om halvautomatisk lønregulering efter pristallet. Det anbefaler underorganisationerne udover deres specielle krav at lægge vægt på spørgsmålet om en tilpasning af reallønnen, især forhøjelse af de lave lønninger, og en tilpasning af arbejdstidens længde til den tekniske udvikling, samt forenkling og forbedring af søgnehelligdagsbetalingen og indførelse eller forbedring af betaling i tilfælde af sygdom eller ulykke. Man protesterer mod arbejdsgiverforeningens påbud til sine medlemmer om ikke at gøre væsentlige indrømmelser og tager på det kraftigste afstand fra alle tanker om tvungen voldgift.

SAS skriver kontrakt med det amerikanske Douglas Aircraft Corporation om køb af 7 Douglas DC-8 turbo-jetlangdistancemaskiner til en værdi af ca. 333 mill. da. kr. Leveringen vil begynde i 1. kvartal 1960.

29. – Formanden for Danske Arkitekters Landsforbund, Flemming Grut, truer med sagsanlæg i anledning af, at finansudvalgets formand, Jensen-Broby, i et radiointerview har udtalt, at arkitekterne til tider forekommer ham at være en slags snyltere på det offentlige.

30. – Det oplyses, at 39.100 skatteydere har fået godkendt præmieopsparing til et samlet beløb af 37 mill. kr.